

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia.

Esityksen mukaan lain valvontasuunnitelmia ja valvontaohjelmia koskevia säännöksiä kevennettäisiin poistamalla niiden suunnitteluun ja sisältöön liittyviä pakollisia vaatimuksia. Terveydensuojelulain mukaisesta ilmoitusmenettelystä poistettaisiin kunnallisen viranomaisen velvollisuus tehdä päätös ilmoituksen johdosta. Lisäksi terveydensuojelulain ilmoitusmenettelyä täsmennettäisiin vastaamaan muuta ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä.

Talousveden laatua ja valvontaa koskevia säännöksiä muutettaisiin juomavesidirektiiviin tehtyjen muutosten täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi säännöksiä kevennettäisiin poistamalla vaatimus kunnan viranomaisen hyväksynnästä pieniltä talousvettä toimittavilta laitoksilta siirtämällä ne ilmoitusmenettelyn piiriin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	3
1.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelma ja -suunnitelma.....	3
1.2 Terveystoimintasuojelulain mukaan ilmoituksenvarainen toiminta.....	5
1.3 Terveystoimintasuojelulain talousvettä koskevat säännökset.....	7
2 EHDOTETUT MUUTOKSET.....	9
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	10
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	10
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
3.3 Ympäristö- ja terveysvaikutukset.....	11
4 ASIAN VALMISTELU.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	13
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	23
3 VOIMAANTULO.....	23
LAKIEHDOTUS.....	24
Laki terveystoimintasuojelulain muuttamisesta.....	24
LIITE.....	31
RINNAKKAISTEKSTIT.....	31
Laki terveystoimintasuojelulain muuttamisesta.....	31

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

1.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelma ja -suunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä. Ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) ja tupakkalaki (693/1976).

Ympäristöterveydenhuollon yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto kuuluvat omilla toimialueillaan sosiaali- ja terveysministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle.

Ministeriöiden alaisten keskusvirastojen tehtävänä on toimialueellaan ohjata ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön toimeenpanoa ja valvontaa valtakunnallisesti. Näitä keskusvirastoja ovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira).

Kaikkien ympäristöterveydenhuollon lakien valvonta ja täytäntöönpano kuuluu kunnan viranomaiselle. Kuntien toimeenpanemaa valvontaa ohjaa ja valvoo aluehallintovirasto omalla toimialueellaan.

Edellä mainittujen lakien mukaisten tehtävien järjestämisestä on lisäksi säädetty ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009). Lain mukaan ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitaminen tulee järjestää kunnassa tai usean kunnan yhteistyönä siten, että tehtäviä on hoitamassa vähintään kymmenen henkilötyövuoden henkilöresurssi ja toiminta on yhden johdon (kunnan monijäseninen toimielin) alaisuudessa.

Vuonna 2006 kaikkiin ympäristöterveydenhuollon lakeihin lisättiin säännökset, joiden mukaan ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen tuli laatia valtakunnallinen yhteinen valvontaohjelma sekä toimialakohtaiset valvontaohjelmat (esimerkiksi terveydensuojelulain 4 a § ja elintarvikelain 47 §). Yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteena oli luoda kaikille hallinnonaloille yhteiset periaatteet ja tavoitteet kuntien toimeenpaneman valvonnan ohjaukselle. Toimialakohtaisten valvontaohjelmien tavoitteena oli ohjata kuntien valvontasuunnitelmien laatimista.

Samalla laeissa säädettiin kunnille velvollisuus laatia valvontasuunnitelma, jonka tavoitteena oli säännöllisen valvonnan suunnitelmallisuuden lisääminen ja valvonnan toimeenpanon tehostaminen.

Kunnan tulee säännösten mukaan ottaa valtakunnalliset valvontaohjelmat huomioon laatiesaan omaa valvontasuunnitelmaansa (esimerkiksi terveydensuojelulain 6 § ja elintarvikelain 48 §).

Valtakunnallisesta valvontaohjelmasta on säädetty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011) ja kunnan valvontasuunnitelmasta valtioneuvoston asetuksessa ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006).

Keskusvirastot ovat laatineet yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman keskusvirastojen asiantuntijoista koostuvan työryhmän valmistelemana. Yhteinen valtakunnallinen valvontaoh-

jelma on sisältänyt yleiset periaatteet ympäristöterveydenhuollon kunnallisen valvonnan toteuttamisesta sekä yhteisesti sovitut painopistealueet kullekin ohjelmakaudelle. Yhteisen valvontaohjelman laatiminen on yhdenmukaistanut toimialakohtaisia valvontaohjelmia ja siten valvonnan ohjausta, vaikka keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat poikkeavat edelleen sisällöltään toisistaan varsin paljon.

Kuntien laatimat valvontasuunnitelmat ovat usein perustuneet valtakunnalliseen valvontaohjelmaan siten, että niissä ei ole välttämättä otettu huomioon riskiperusteisia paikallisia valvontatarpeita. Näin on ollut siitä huolimatta, että valtakunnallista valvontaohjelmaa on pidetty kunnan valvontaresursseihin nähden ylimitoitettuna.

Valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2014 tekemässä ympäristöterveydenhuoltoa koskevassa tuloksellisuustarkastuskertomuksessa todettiin, että toiminnan sisältöohjaus ja resursiohjaus eivät vastaa toisiaan. Keskushallinnon eriytyneen hallintomallin myötä kunnat saavat ohjausta monesta eri ministeriöstä ja keskusvirastosta. Ongelma liittyy yleisestikin kuntasektorin ohjaukseen, mutta epäkohdan nähtiin korostuvan erityisesti ympäristöterveydenhuollon ohjauksessa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastushavaintojen perusteella todettiin myös, että kunnallista ympäristöterveydenhuoltoa ohjataan epärealistisilla valvontatavoitteilla. Tämän on nähty johtaneen ohjauksen uskottavuus- ja legitimitettiongelmiin paikallistasolla. Paikallista valvontaa kyetään kuitenkin resursseihin nähden toteuttamaan kohtuullisen hyvin, vaikka valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisen suunnitelman tavoitteisiin ei ole päästy. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksessa valtakunnallisen ohjauksen nähtiin irronneen jossain määrin kuntasektorin käytännöistä ja resursseista. Selvityksen perusteella kunnallista valvontasuunnitelmaa koskevat säännökset voitaisiin kumota ja siten karsia kunnan suunnittelutehtäviä.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen hallitusohjelman mukaan kuntien kustannuksia karsitaan miljardilla eurolla. Tämä tapahtuu muun muassa yhdistämällä kuntien erillislainsäädännössä määrätyt raportit, suunnitelmat ja ohjelmat valtuustokausittaiseksi ohjelmaksi ja vähentämällä valvonta- ja tarkastusvelvollisuuksia.

Hallitusohjelman liitteessä 3 todetaan, että kuntien tehtävien ohjauksen jatkuva pirstaloituminen ja yksityiskohtaistuminen katkaistaan. Tämä tapahtuu käynnistämällä kuntien tehtävien ohjauksen pitkän tähtäimen uudistaminen, jonka tavoitteena on, että kuntien tehtäviä ohjataan jatkossa pääsääntöisesti lainsäädännöllä ja sitä täydentäen tarvittaessa asetuksilla, suositusperusteisesta ohjauksesta luovutaan, resurssien ohjauksesta siirrytään tavoiteltujen tulosten ohjaamiseen ja yksityiskohtaisesta ohjauksesta siirrytään suurpiirteisempään ohjaukseen. Hallitus käy lisäksi läpi kaikki kuntien ja valtion kuntiin kohdistamat ohjaavat ja valvovat prosessit. Päällekkäisyydet karsitaan sekä omavalvontaa kehitetään ja valvontaa ulkoistetaan.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmien ja kuntien valvontasuunnitelmien osalta hallitusohjelman kirjaukset tarkoittavat sitä, että keskusvirastojen valvontaohjelmien kautta tapahtuvan ohjauksen tulisi antaa kunnille lisää liikkumavaraa valvonnan kohdentamisessa ja valvonnan toimeenpanossa. Hallitusohjelman tavoite merkitsee myös sitä, että kunnan suunnitella yksityiskohtaisesti ohjaavasta lainsäädännöstä tulisi luopua.

1.2 Terveydensuojelulain mukaan ilmoituksenvarainen toiminta

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle seuraavista toiminnoista:

- 1) työtilan, jonka käytöstä voi aiheutua terveyshaittaa, tai terveydellisiltä vaikutuksiltaan siihen rinnastettavan toiminnan sijoittamisesta asuinrakennukseen tai alueelle, jossa on asuinhuoneistoja;
- 2) julkisen huvi-, kokoontumis- tai majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta;
- 3) yleiseen käyttöön tarkoitetun saunan, uimahallin, uimarannan taikka uimalan tai kylpylän perustamisesta tai käyttöönotosta;
- 4) eläinten pitoon tarkoitetun rakennuksen tai aitauksen sijoittamisesta tai käyttöönotosta asemakaava-alueelle; sekä
- 5) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen perustamisesta tai käyttöönotosta, jonka hygieenisille olosuhteille on sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen asetettava erityisiä velvoitteita.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin edellä 5 kohdassa tarkoitettuja huoneistoista ja muista laitoksista. Eräistä terveydensuojelulaissa tarkoitettuja huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (167/2003) mukaan tällaisia huoneistoja ovat:

- 1) koulu tai oppilaitos;
- 2) päivä-, lasten- tai vanhainkoti;
- 3) parturi, kampaamo tai kauneushoitola tai muu huoneisto, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä tai -hoitoa;
- 4) sellainen kuntosali tai muu liikuntatila, jonka käyttöoikeutta ei ole rajoitettu;
- 5) hautausmaa tai hautapaikka; sekä
- 6) muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa.

Terveydensuojelulain 15 §:n 1 momentin mukaan terveydensuojeluviranomainen käsittelee ilmoituksen ja tekee siitä päätöksen. Terveydensuojeluasetuksen 6 §:ssä (1280/1994) säädetään päätöksen sisällöstä.

Ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus on saattaa terveydensuojeluviranomaisten tietoon sellaiset toiminnot, joiden turvallisuus on tarpeellista arvioida ja valvoa ja joiden turvalliseksi järjestämiseksi voi olla tarpeen antaa ohjeistusta tai määräyksiä.

Ilmoitusmenettelyä edellyttävät toiminnot ovat tyypillisesti sellaisia, joissa terveydellisten riskien hallitseminen edellyttää käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen erityisiä toimenpiteitä. Ilmoitusvelvolliset toiminnot edellyttävät toiminnanharjoittajalta itseltään sään-

nöllistä omavalvontaa ja toimia terveystarpeen hallitsemiseksi sekä myös mahdollisesti viranomaisen tekemää säännöllistä ennakoivaa valvontaa.

Viranomaisen arvio ilmoituksesta muun muassa tilojen tai palvelujen käyttäjämäärän sekä toiminnan luonteen ja laajuuden siitä näkökulmasta, kuinka laajaa tai vakavaa taikka kuinka herkästi mahdollista terveyshaittaa voi toiminnasta syntyä. Arvioinnissa selvitetään esimerkiksi, rikotaanko toiminnassa ihoa siten, että terveystarpeiden hallitseminen edellyttää erityisen hyviä toimintatapoja hygienian ylläpitämiseksi, kuten esimerkiksi tatuoinnissa, vai onko toiminta vähäriskistä, kuten kampaamoissa. Lisäksi arvioidaan toimintaan liittyvien laitteiden kuntoa ja huoltokäytäntöjä. Viranomaisen arvioi myös tilojen tarkoituksenmukaisuutta ja esimerkiksi ilmanvaihdon riittävyttä kyseiseen toimintaan ja käyttäjämäärään nähden. Terveystarpeiden kannalta arvioidaan myös esimerkiksi tilojen ja rakennuksen kuntoa, meluisuutta ja muita vastaavia tekijöitä. Toiminnasta aiheutuvaan terveydelliseen riskiin vaikuttavat myös henkilökunnan määrä, osaaminen ja ylipäätään henkilöstön toimintatavat kuten esimerkiksi siivousjärjestelyt sekä mahdollisten toiminnassa käytettävien laitteiden desinfiointimenetelmät. Toiminnanharjoittajan asenteella ja voimavaroilla on suuri merkitys siihen, miten toiminnan omavalvontaa harjoitetaan. Tämä vaikuttaa siihen, kuinka paljon viranomaisen on tarpeen käyttää omia valvontaresurssejaan terveyshaittojen ehkäisemiseksi.

Ilmoituksenvaraiset toiminnot ovat terveyshaittaan liittyvän riskin osalta toisistaan poikkeavia ja niiden terveyshaittoja ehkäisevän valvonnan tarve on myös erilainen. Joihinkin toimintoihin liittyy hyvin pieni välikäteen terveyshaitan riski. Nykyinen ilmoitusmenettely ja siihen liittyvä suunnitelmallinen valvonta ovat tämän vuoksi joltain osin osoittautuneet terveydensuojelun näkökulmasta ylimitoitetuiksi.

Terveydensuojelun valtakunnallista valvontaohjelmaa on tämän vuoksi jo yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset ilmoitusmenettelyyn kuuluvat kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista, jotka eivät todennäköisesti aiheuta terveyshaittaa ja joissa kuntien terveydensuojeluviranomaiset eivät ole havainneet merkittäviä puutteita. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi eläinten pitoon tarkoitettujen rakennukset tai aitaukset asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella, bingo- ja pelihallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat, kirkot sekä muut vastaavat tilat, luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä, teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset sekä muut esiintymisiin ja tapahtumiin tarkoitettujen sisätilat, muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot, työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja, parturi- ja kampaamotoiminta, hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat sekä muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta on hyvin pieni riski aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa.

Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet ovat kuitenkin edelleen ilmoitusvelvollisia toimintoja ja ilmoituksista tulee tehdä erilliset päätökset. Näiden kohteiden valvontaa tehdään kuitenkin vain terveyshaittaepäilyihin liittyvien yhteydenottojen perusteella eikä suunnitelmallisena valvontana. Silti on valvonnan kannalta tärkeää, että kunnan terveydensuojeluviranomainen tietää ilmoituksen perusteella, millaista toimintaa alueella on. Näin toiminnanharjoittajille voidaan järjestää jo toimintaa aloitettaessa keskitettyä ohjausta ja neuvontaa helposti ja asiakasvalituksiin voidaan reagoida nopeasti.

Hautausmaiden tai hautapaikkojen taikka eläinten pitoon liittyvien ilmoitusten osalta terveyshaitan syntyminen on koettu käytännön valvontatyössä niin pieneksi, että säännöllisen valvonnan lisäksi myös ilmoitusmenettely on koettu tarpeettomaksi. Käytännössä eläinten pitoa tai hautausmaita koskevia terveyshaittaepäilyjä ei ole juurikaan esiintynyt terveydensuojelun näkökulmasta ja lisäksi rajanveto siitä, koskisiko ilmoitusmenettely esimerkiksi vain tuo-

tantoeläimiä tai esimerkiksi myös suuria määriä lemmikkieläimiä, on epäselvä. Suurempien eläinsuojien pito on joka tapauksessa ympäristölupaa edellyttävää toimintaa.

Joidenkin toimintojen osalta ilmoitusmenettely ja siihen liittyvä suunnitelmallinen valvonta on terveydensuojelun näkökulmasta edelleen tarpeellista. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot, päiväkodit, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot, koulujen ja oppilaitosten opetustilat, vanhainkodit ja vastaavat tilat, majoitushuoneistot, solarium, uimahallit, kylpylät, vesipuistot, yleiset saunat ja kuntosalit sekä ihon käsittely kuten ta-tuointi. Tämän tyyppisissä kohteissa terveydensuojeluun liittyvä riskin hallinta edellyttää säännöllistä valvontaa, mutta tarkastustiheys voi vaihdella riskin perusteella.

Suurten yleisötilaisuuksien ilmoitusmenettely poistettiin terveydensuojelulaista elintarvikelain kokonaisuudistuksen yhteydessä vuonna 2006. Tällöin suurten yleisötilaisuuksien ennako-valvontamenettely sisällytettiin elintarvikelakiin. Tämä ilmoitusmenettely poistettiin myös elintarvikelaista vuonna 2011 ja tämän jälkeen suurista yleisötilaisuuksista ei ole tarvinnut ilmoittaa ympäristöterveydenhuollon yksiköihin minkään lain perusteella. Vaikka suurten yleisötilaisuuksien jätehuollon ja hygieenisten olosuhteiden järjestelystä säädetään terveydensuojelulain 25 §:ssä, kuntien viranomaiset ovat arvioineet, että ilmoitusmenettelyn puuttuminen vaikuttaa heikentävästi suurten yleisötilaisuuksien jätehuoltoon ja hygieenisiin olosuhteisiin sekä elintarviketurvallisuuteen. Juuri kesällä huonoon hygieniaan liittyvät terveysriskit ovat merkittäviä. Viime vuosina yleisötilaisuuksien kävijöiltä sekä yleisötilaisuusalueen naapureilta on tullut runsaasti valituksia viranomaisille tilaisuuksien huonosta hygieniasta. Ennakoilmoitusvelvollisuuden puutteen vuoksi kunnan terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontaviranomaiset eivät ole tienneet tilaisuuden järjestämistä etukäteen, ja on ollut erittäin vaikea puuttua hygieenisten olosuhteiden puutteellisuuksiin kesken tilaisuuden.

Ennen toiminnan aloittamista tehtävään ilmoitukseen liittyvä viranomaisen antama ohjaus ja neuvonta terveyshaittariskien välttämiseksi on tukenut toimintojen turvallista suunnittelua ja vähentänyt toiminnan aloittamisen jälkeen syntyviä terveyshaittoja. Ilmoituksen yhteydessä toiminta on pääsääntöisesti myös tarkastettu, mutta osissa tapauksista tarkastuksen tekeminen on koettu tarpeettomaksi terveydensuojelun näkökulmasta.

Ilmoitusmenettelyyn liittyvä päätöksenteko ja säännöllinen valvonta sitovat kuntien viranomaisten valvontaresursseja ja ylimitoitettu vähäriskisten kohteiden valvonta vie resursseja muusta valvonnasta. Nykyiset työkäytännöt ovat myös pidentäneet todellisten terveyshaittaepäilyjen vuoksi tehtävien tarkastusten toteutusaikatauluja. Valvonnan kohdentamista riskikohteisiin olisi mahdollista tehostaa, jos työpanosta voitaisiin suunnata vähäriskisistä kohteista riskikohteisiin ja niihin kohteisiin, joista tehdään valvontaviranomaiselle terveyshaittaepäilyn johdosta valitus.

1.3 Terveydensuojelulain talousvettä koskevat säännökset

Terveydensuojelulain 5 luvussa säädetään talousveden yleisistä vaatimuksista, talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisestä, talousveden säännöllisestä valvonnasta ja talousveden välityksellä leviävien tautien ehkäisemisestä. Talousvettä koskevat säännökset perustuvat Euroopan neuvoston direktiiviin 98/83/EY ihmisten käyttöön tarkoitettun veden laadusta (*juomavesidirektiivi*), joka on toimeenpanttu terveydensuojelulain säännösten lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015, *talousvesiasetus*)

HE 124/2016 vp

Juomavesidirektiiviä muutettiin vuonna 2015. Direktiivin muutoksen keskeisenä tarkoituksena oli käytännön ja ihmisten terveyden kannalta merkityksettömästä valvonnasta luopuminen ja joustavan valvontatiheyden käyttöönotto. Joustava valvonta saavutetaan riskinarvioinnin kautta samalla, kun valvonnan kustannuksia on mahdollisuus vähentää. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin edellyttämät muutokset voimaan viimeistään 27.10.2017.

Juomavesidirektiivin muutoksen mukaan talousveden laatuun vaikuttavia riskejä on arvioitava koko vedentuotantoketjussa vedenmuodostumisalueelta veden oton, käsittelyn ja varastoinnin kautta vedenjakeluun. Terveydensuojelulaissa on säädetty talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisen edellytykset ja erityyppiset valvontakohteet. Lain säätämisen jälkeen on annettu uusi vesilaki (587/2011), jossa säädetään vedenottamoiden suoja-alueista. Lisäksi vesienhoidosta ja merenhoidosta annettuun lakiin (1299/2004) on lisätty säännökset pohjavesialueen suojelusuunnitelmista. Nämä säännökset vaikuttavat terveydensuojelulain 17 §:ssä säädettyihin vaatimuksiin, jotka koskevat vedenottamon ja talousvettä toimittavan laitoksen suunnittelua, sijoittamista ja rakentamista. Lisäksi nämä säännökset ovat oleellisia talousveden tuotantoketjun alkupään, vedenmuodostumisalueen, vaarojen tunnistamisessa ja riskien arvioinnissa. Juomavesidirektiivin muutoksessa edellytetään, että vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) perusteella toteutettu vesimuodostumien tilan seuranta otetaan huomioon talousveden riskinarvioinnissa. Suomessa vesipuitedirektiivin edellyttämät seurannat on pantu toimeen vesien ja merenhoidosta annetulla lailla ja sen nojalla annetuilla säädöksillä.

Vedenjakelualueelle toimitettu talousvesi ei ole aina peräisin laitoksen omilta vedenottamoilta vaan se voidaan ostaa toiselta talousvettä toimittavalta laitokselta tai talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittavalta laitokselta (ns. tukkuvesilaitos). Tukkuvesilaitosten säännölliseen valvontaan ei ole ollut selkeää lainsäädäntöpohjaa, koska niillä ei ole veden loppukäyttäjiä, eikä niitä siten voi pitää terveydensuojelulain 16 §:n tarkoittamina talousvettä toimittavina laitoksina. Talousveden laadunvalvonnassa tämä on koettu ongelmallisena etenkin siksi, että monet tukkuvesilaitokset käsittelevät veden ja myyvät sen sellaisenaan talousvettä toimittaville laitoksille, joilla ei itsellään ole vedenkäsittelyä. Koko vedentuotantoketjun riskien hallinta on siten ollut puutteellista, eikä veden laatuun kohdistuvia riskejä ole voitu hallita koko tuotantoketjun osalta. Olisi tarkoituksenmukaista, että tukkuvesilaitoksia voitaisiin valvoa samojen periaatteiden mukaisesti kuin talousvettä toimittavia laitoksia.

Juomavesidirektiivin 2 ja 3 artiklojen mukaan direktiiviä sovelletaan kaikkeen veteen, jota käytetään kotitalouksissa ja elintarvikealan yrityksissä tai tarjotaan osana kaupallista tai julkista toimintaa. Näitä vesiä on myös säännöllisesti valvottava. Valvonnasta on säädetty direktiivin soveltamisalan mukaisesti talousvesiasetuksissa, mutta terveydensuojelulain 20 §:stä, jossa säädetään talousveden laadun säännöllisestä valvonnasta, puuttuu nykyisin maininta elintarvikehuoneistosta ja veden käyttämisestä osana kaupallista tai julkista toimintaa.

Talousveden laadun varmistamiseksi valvonnan painopiste on siirtymässä lopputuotteen eli veden käyttäjän hanasta tutkitun veden valvonnasta koko vedentuotantoketjun kokonaisvaltaiseen ja systemaattiseen riskien hallintaan. Maailman terveysjärjestö on edistänyt voimakkaasti tämän ns. Water Safety Plan -mallin (*WSP*) toteuttamista, johon juomavesidirektiiviin vuonna 2015 tehty muutos myös tähtää. *WSP* on systemaattinen talousveden riskienhallintajärjestelmä valuma-alueelta tai pohjaveden muodostumisalueelta kuluttajan hanaan. Sen tavoitteena on turvata talousveden terveellisyys hallitsemalla raakaveden saastumiseen sekä veden käsitteilyyn, varastointiin ja toimittamiseen liittyviä riskejä siten, että alan toimijoiden käyttöön tuodaan tietoa ja työkaluja ongelmatilanteiden estämiseksi.

Vesihuoltolaissa (119/2001) säädetään vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta olla selvillä käyttämänsä raakaveden laatuun ja laitteiston kuntoon liittyvistä riskeistä sekä velvollisuudesta huolehtia siitä, että laitoksen toimittama talousvesi täyttää terveydensuojelulaissa säädetyt velvollisuudet. Vesihuoltolaitokset voivat halutessaan käyttää edellä kuvattua WSP-riskienhallintajärjestelmää raakaveteen ja laitteiden kuntoon kohdistuvien riskien arviointiin ja hallintaan, mutta järjestelmän käyttö on vapaaehtoista.

Edellä mainittujen syiden perusteella olisi tarkoituksenmukaista ja tärkeää, että kunnan terveydensuojeluviranomaisten suorittama talousveden valvonta perustuisi riskien arviointiin, ja että talousveden laatuun liittyvää eri hallinnonalojen lainsäädäntöä sovitettaisiin nykyistä tiiviimmin yhteen.

2 Ehdotetut muutokset

Ehdotuksen mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston valvontaohjelmaa ja kunnallista valvontasuunnitelmaa koskevia säännöksiä kevennettäisiin. Terveydensuojelulaissa ei enää säädettäisi valvontaohjelman ja valvontasuunnitelman sisältämistä pakollisista tiedoista. Ohjelmaa ja suunnitelmaa ei enää tarvitsisi tarkistaa kolmen vuoden välein vaan tarvittaessa.

Kunnan pakollisia suunnitteluvälitteitä kevennettäisiin ohjaamalla valvontaa yleispiirteisemmin lainsäädännöllä. Terveydensuojelulaista kumottaisiin kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelman tarkempaa sisältöä koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) kumottaisiin. Lisäksi kumottaisiin valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011).

Toiminnanharjoittajan omaa vastuuta toimintansa terveysvaikutuksista korostettaisiin säätämällä yleinen velvollisuus tunnistaa riskit ja seurata niihin vaikuttavia tekijöitä sekä estää terveyshaittojen syntymistä mahdollisuuksien mukaan (omavalvonta).

Terveydensuojelulain 15 §:stä poistettaisiin vaatimus, että kunnan viranomaisen tulisi aina tehdä ilmoituksen johdosta päätös. Muutos lisäisi kunnan mahdollisuuksia suunnata valvontaa ja toimenpiteitä todellisten terveysriskien ehkäisemiseksi. Samalla muutettaisiin 13 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuuden piiriä kieliasultaan ja sisällöltään. Ilmoituksenvaraista toimintaa koskeva luettelo koottaisiin kokonaisuudessaan lain tasolle ja sitä koskeva asetuksenantovaltuus kumottaisiin.

Lain talousveden valvontaan liittyvät määritelmät täsmennettäisiin yhdenmukaisiksi juomavesidirektiivin ja elintarvikelain kanssa. Voimassa oleviin asetuksenantovaltuuksiin lisättäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle mahdollisuus säätää talousveden riittävästä käsittelystä ja joustavan säännöllisen valvonnan edellyttämän riskinhallinnan perusteista. Jatkossa talousveden valvonnan tulisi perustua riskinarviointiin. Kaikkein pienimpien talousvettä toimittavien laitosten lupamenettelystä siirryttäisiin ilmoitusmenettelyyn, ja veden omistajalle säädettäisiin velvollisuus tehdä ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle talousvettä toimittavaan laitokseen rinnastettavasta yhteisessä käytössä olevasta vesisäiliöstä, kaivosta tai muusta vedenottamosta. Tämän lisäksi lakiin esitetään teknisluontoisia muutoksia.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Keskusvirastojen ohjauksen keventäminen kuntien valvontasuunnitelmien laatimisessa mahdollistaa sen, että paikalliset valvontatarpeet terveystarpeiden näkökulmasta voidaan ottaa nykyistä paremmin huomioon. Koska kunnan viranomaisen ei tarvitsisi enää tehdä kaikkien ilmoitusten johdosta päätöksiä, valvontaresursseja voidaan kohdistaa nykyistä tehokkaammin. Ilmoitusten johdosta tehdään nykyisin pakollisia päätöksiä vuosittain yhteensä noin 1500 – 2000. Joihinkin yrityksiin kohdennetaan jatkossa maksullista valvontaa terveystarpeiden, toimintatapojen ja toimintakulttuurin vuoksi nykyistä enemmän ja joihinkin taas nykyistä vähemmän.

Ilmoituksenvaraisesta toiminnasta tulisi jatkossakin tehdä ilmoitus, joten tältä osin lakimuutokset eivät aiheuttaisi yrityksille tai yksityisille henkilöille merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeiden toimenpideohjelmassa on arvioitu, että suunnitteluvaiheiden poistaminen johtaisi kuntien osalta noin 0,5 miljoonan euron säästöihin ja ilmoitusmenettelyn keventäminen noin 0,8 miljoonan euron säästöihin.

Vesihuollon häiriötilanteet kuten talousvesivälitteiset epidemiat voivat aiheuttaa huomattavia kustannuksia kunnalle, elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Esimerkiksi yksinomaan Nokialla vuonna 2007 sattuneen laajaan talousvesivälitteiseen epidemiaan liittyneitä menoja kirjattiin pelkästään Nokian kaupungin kirjanpidon mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa. Talousveden valvonnan perustessa riskinarviointiin pystytään löytämään ennalta keinoja talousveden laatuun liittyvien häiriötilanteiden estämiseksi ja siten vähentämään häiriötilannetapausten todennäköisyyttä.

Riskien arvioinnissa ja hallinnassa voidaan käyttää sosiaali- ja terveysministeriön johdolla kehitettyä verkkopohjaista riskinhallintatyökalua, joka perustuu Maailman terveysjärjestö WHO:n suositteluun Water Safety Plan- malliin (WSP). Myös juomavesidirektiivissä viitataan kansainväliseen standardiin, jossa kuvataan WSP-periaate. Verkkopohjainen WSP-työkalu on vesihuoltolaitosten ja viranomaisten käytössä maksutta, ja sitä on käytetty joidenkin Suomen vesihuoltolaitosten riskinarvioinnin tekemiseen. Suurilla vesilaitoksilla riskinhallinnan käyttöönottoon kuluu 5 – 8 hengen työryhmältä noin viikon työtunnit. Pienemmillä laitoksilla työtunteja kuluisi yhteensä joitakin kymmeniä tunteja.

Riskinarviointi mahdollistaa talousveden valvontatutkimusten näytemäärän vähentämisen, mikä tuo kustannus- ja resurssisäästöjä, koska kunnan terveydensuojeluviranomaisen näytteenottoon käyttämä aika ja näytteiden analysointiin tarvittavat kustannukset vähenevät. Jos riskinarviointia ei tehdä, tosiasialliset valvonnan kustannukset moninkertaistuvat nykyiseen verrattuna, koska muutettu juomavesidirektiivi ei enää salli nykyisiä tutkimustiheyksien kevennyksiä ellei riskinarviointia ole tehty. Näitä ovat esimerkiksi mahdollisuus puolittaa näytteenoton määrä ja määrittää jotkut muuttujat vuosittaisten tutkimusten sijasta vain viiden vuoden välein.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Pakollisten suunnitteluelvoitteiden poistaminen vähentää kuntien tehtäviä siten, että suunnitelmallisen valvonnan keventämisellä voidaan suunnata valvontaresursseja nykyistä paremmin riskiperusteisesti niihin toimintoihin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan. Edellä mainitut säästöt kohdistuisivat juuri viranomaisten toimintaan.

Suunnitelmallisen valvonnan vähentyminen voi kuitenkin lisätä terveyshaittojen riskiä ja niihin liittyvää jälkivalvontaa, mikäli suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistuu toimintoja, joilta tosiasiallisesti edellyttäisiin ennakkovalvontaa.

Ilmoitusmenettelyn muutoksella vähennetään viranomaisten tehtäviä siten, että ilmoitukseen liittyvä päätöksenteko poistuu. Koska ilmoitusmenettelyssä ilmoitus olisi silti tehtävä jatkosakin 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista, olisi viranomaisilla samalla tavalla mahdollisuus ohjata toiminnan järjestämistä ennen toiminnan aloittamista kuin voimassaolevan sääntelyn perusteella. Terveysturvallisuusviranomaisilla on lisäksi tarvittaessa mahdollisuus antaa terveydensuojelulain 51 §:n nojalla yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Ilmoitusmenettelyn keventämisestä ja suunnitelmallisen valvonnan vähenemisestä vapautuvat resurssit tulisi jatkossa keskittää riskiperusteiseen valvontaan vaihtuvien valvonnan keinoin (tarkastukset, ohjaus, koulutus, viestintä jne.) sekä myös ennaltaehkäisevään toimintaan, siten että ympäristöterveyshaitat otetaan huomioon toimintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa. Terveysturvallisuuden yleinen edistäminen ja viranomaisyhteistyö kaavoituksen, rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kanssa suunnittelun ja lupaprosessien varhaisvaiheessa on usein vaikuttavampaa kuin eri toimintojen erilliset tarkastukset.

Vedenjakelualueen ja talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittavan laitoksen määrittelyjen lisääminen lakiin selkeyttää kunnan terveydensuojeluviranomaisten työtä. Terveysturvallisuuden kannalta valvonnassa on koettu ongelmallisena se, ettei talousvettä toimittavilla laitoksilla vettä toimittavien laitosten valvonnalle ole ollut lainsäädäntöpohjaa. Talousvettä toimittavien laitosten valvonta on ollut myös valtakunnallisesti epäyhtenäistä, koska vedenjakelualueen ja laitoksen suhdetta ei ole ollut selkeästi määritelty. Osassa ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköitä tarvittavat näytemäärät on laskettu koko laitoksen toimittaman talousveden määrän mukaan ja osassa vedenjakelualueittain.

Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja riskinhallintajärjestelmä sijoittaisivat vesi- ja viemärihuoltolaitosten ja kuntien terveydensuojeluviranomaisten henkilöstöresursseja järjestelmän käyttöönottoaiheessa. Vaarojen tunnistaminen edellyttää yhteistyötä myös ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Jatkossa riskinarvioinnin tuloksena saatu priorisoitu riskilista ja toimenpideohjelma tehostavat työtä ja auttavat kohdentamaan valvontaan käytettäviä resursseja tarkoituksenmukaisesti riskialttiimpien tekijöiden seurantaan, ja valvonnassa voitaisiin ottaa nykyistä paremmin huomioon laitosten ominaispiirteet ja paikalliset olosuhteet. Kokonaisvaltainen valvonta-alueelta kuluttajan hanaan ulottuva riskinhallinta lisäisi ympäristönsuojeluviranomaisten ja terveydensuojeluviranomaisten yhteistyötä ja vähentäisi päällekkäisen työn määrää.

3.3 Ympäristö- ja terveysvaikutukset

Suunnitelmallisen valvonnan keventämisellä voidaan suunnata valvontaresursseja nykyistä paremmin riskiperusteisesti paikallisesti niihin toimintoihin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan. Tällä on positiivinen vaikutus elinympäristön terveellisyyteen ja talousveden turvallisuuteen.

Ilmoituksenvaraisuuden keventämisellä ja ilmoitukseen liittyvän päätöksenteon poistamisella voi olla terveystorjuntaa lisäävä vaikutus, mikäli kunnan viranomaiset eivät puutu riittävästi sellaisiin toimintoihin, joilta edellytetään toimenpiteitä terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Kunnan viranomaiselle kuitenkin jää oikeus antaa tarvittaessa terveydensuojelulain 51 §:n nojalla yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi.

Vesiepidemioista voi aiheutua ihmisille jopa kroonisia sairauksia kuten reaktiivisia niveltulehduksia ja muita niveloireita. Uusien säännösten myötä talousveden turvallisuus lisääntyy ja sairastuvuus vähenee, koska paikalliset olot pystytään ottamaan entistä paremmin huomioon säännöllisessä valvonnassa.

Koska talousvedestä aiheutuvat haitalliset seuraukset kohdistuvat yleensä voimakkaimmin lapsiin, vanhuksiin ja sairaisiin, vaikuttaa talousveden turvallisuuden lisääminen voimakkaimmin näiden väestöryhmien hyvinvointiin.

4 Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö on perustanut 1 päivänä huhtikuuta 2013 työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida ympäristöterveydenhuollon lakien yhdenmukaistamisen mahdollisuutta. Työryhmässä ovat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto, aluehallintovirastot ja Suomen Kuntaliitto ry. Ehdotus on laadittu työryhmän toimesta.

Ehdotuksesta on syksyllä 2015 pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, aluehallintovirastoilta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, joiltakin suurimmilta kaupungeilta, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Majoitus- ja ravintolapalvelu MaRa ry:ltä, Kunnallinen Ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry:ltä, Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry:ltä, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry:ltä ja Vesilaitosyhdistys ry:ltä.

Valvontaohjelmien ja –suunnitelmien keventämistä kannatetaan yleisesti. Samoin ilmoitusmenettelyn ja siihen liittyvän päätöksenteon keventämistä kannatetaan. Yleisesti pidettiin hyvänä, että talousvettä koskevia määritelmiä selkeytettäisiin ja omavalvontaa vahvistettaisiin. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 §. *Yleiset periaatteet.* Pykälässä säädetään toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvoitteesta. 1 momentin mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Pykälän 2 momentin mukaan elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Pykälän 2 momentissa otettaisiin käyttöön omavalvonnan käsite, joka liittyy siinä säädettyyn huolellisuusvelvoitteeseen. Momentissa säädettäisiin edellä mainitun lisäksi, että elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnettava toiminnastaan aiheutuvat terveysriskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä.

Toiminnanharjoittajan huolehtimisvelvollisuus (omavalvonta) on ollut laissa yleisenä periaatteena, mutta sitä ei ole aiemmin erikseen kirjattu lakiin samalla tavalla kuin esimerkiksi elintarvikelainsäädännössä.

Kysymys on valvonnan periaatteiden muutoksesta, jossa painopistettä voidaan siirtää yksityiskohdiltaan tarkasti säännellystä viranomaisvalvonnasta riskiperusteiseen viranomaisvalvontaan ja toiminnanharjoittajien omavalvontaan. Ehdotuksessa ei otettaisi käyttöön yleistä velvoitetta kirjallisen omavalvontasuunnitelman tai – järjestelmän käyttöönottamiseksi,

Vaikka kirjallista omavalvontasuunnitelmaa ei edellytettäisi, toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa esittää, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja ja työntekijät ovat ottaneet käyttöön.

4 §. *Valvonnan johto ja ohjaus.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastoksi sen mukaan kuin viraston nimestä on säädetty laissa Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastosta (669/2008).

4 a §. *Valtakunnallinen valvontaohjelma.* Pykälässä säädetään terveydensuojelulain keskusviraston velvollisuudesta laatia valtakunnallinen valvontaohjelma valvonnan toimeenpanemiseksi ja yhteensovittamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston velvollisuudesta laatia valtakunnallinen valvontaohjelma valvonnan toimeenpanemiseksi ja yhteensovittamiseksi. Pykälässä ei kuitenkaan enää säädettäisi valvontaohjelman sisältämistä pakollisista tiedoista.

Kuten nykyisinkin valvontaohjelmassa käsiteltäisiin erityisesti valvontakohdetyyppien riskinarviointia ja riskiluokitusta, kunnan valvontasuunnitelmien laatimista, valvonnan painopisteitä ja kohdentamista, kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia, tietojärjestelmien hyödyntämistä ja raportointia sekä aluehallintovirastojen arviointi- ja ohjaustehtävien ja -käyntien sisältöä.

Ohjelma tarkistettaisiin tarvittaessa eikä pykälässä enää edellytettäisi tarkistamista vähintään kolmen vuoden välein. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastoksi.

Säännöksessä ei enää viitattaisi tämän lain mukaiseen valvontaohjelmaan osana valtakunnallista valvontaohjelmaa vaan tämän lain mukaisessa valvontaohjelmassa tulisi jatkossa ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman yhteiset tavoitteet.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman laatisivat jatkossakin Elintarviketurvallisuusvirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto yhdessä ympäristöterveydenhuollon kokonaisuus huomioon ottaen. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmassa yhteiset tavoitteet liittyvät erityisesti valvonnan yleiseen sisältöön ja tavoitteisiin, riskiperusteisen valvonnan yleisiin periaatteisiin, valvonnan painopisteisiin ympäristöterveydenhuollon kokonaisuudessa, aluehallintovirastojen arviointi- ja ohjaustehtävien ja -käyntien yhteensovittamiseen ympäristöterveydenhuollon sisällä, raportoinnin yleisiin periaatteisiin, häiriötilanteisiin varautumisen ja muun valvonnan yhteensovittamiseen sekä kunnan valvontasuunnitelman laatimisen yleisiin periaatteisiin.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sisällöstä ei enää annettaisi valtioneuvoston asetuksella.

6 §. Kunnan terveydensuojelutehtävät. Pykälässä säädetään kunnan lakisääteisistä tehtävistä ja valvontasuunnitelman laatimisesta.

Pykälässä ei enää säädettäisi valvontasuunnitelman sisältämistä pakollisista tiedoista. Suunnitelma tarkistettaisiin tarvittaessa eikä pykälässä enää edellytettäisi tarkistamista vähintään kolmen vuoden välein. Suunnitelman tarkistaminen tulisi tehdä esimerkiksi terveydensuojeluun liittyvän lainsäädännön tai valtakunnallisen ohjeistuksen muuttumisen yhteydessä taikka merkittävän paikallisen valvontatarpeen muuttumisen seurauksena.

Paikallisten tarpeiden huomioon ottamisella tarkoitetaan valvontaresurssien kohdentamista paikallisesti tunnistettuihin riskikohteisiin. Valvontaresurssin kohdentamisessa tulisi ottaa huomioon valvonnan vaikuttavuus käytettävissä olevilla valvontaresursseilla.

Pykälästä poistettaisiin asetuksenantovaltuus, jonka nojalla on säädetty valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006).

Pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin Euroopan unionin asetusten noudattamisen valvonasta ja Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (SopS 50 ja 51/2007) mukaisista tehtävistä. Nykyinen käytäntö, jonka mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto nimeää ne Suomen satamat, joissa kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulisi tarkastaa alukset ja myöntää tarvittaessa todistukset edellä mainitun mukaisesti, lisättäisiin pykälän 4 momenttiin.

8 §. Häiriötilanteisiin varautuminen. Pykälässä säädetään viranomaisten velvollisuudesta varautua erityistilanteisiin. Esityksessä erityistilanne-termi muutettaisiin häiriötilanteeksi, mikä vastaisi Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010) nykyistä terminologiaa. Varautumisen tarkoituksena on, että viranomaiset kykenevät hoitamaan toimintansa mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa tilanteissa. Kysymys ei ole vain häiriötilannesuunnitelman laatimisesta, vaan jatkuvasta prosessista, jolla varmistetaan todellinen valmius ja kyky toimia häiriötilanteissa. Tämän vuoksi 1 momenttia esitetään laajennettavaksi siten, että säädettäisiin ne tavoitteet, jotka häiriötilanteessa tosiasiallisesti tulisi saavuttaa.

Voimassa olevan lain 1 ja 2 momentin järjestys vaihdettaisiin sen selventämiseksi, että ehdotetussa 1 momentissa tarkoitettu varautumisvelvollisuus koskee kaikkea terveydensuojelulaisissa säädettyä toimintaa, eikä pelkästään talousvettä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälän 2 momentissa Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastoksi.

Pykälän 3 momentissa tarkennettaisiin, että asetuksenantovaltuutus koskee kaikkia terveydensuojelun häiriötilannesuunnitelmia, eikä pelkästään talousvettä.

13 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädetään terveydensuojelulain mukaisesti valvottavan toiminnan ilmoitusvelvollisuudesta.

Ilmoitusvelvollisuuden alaisia toimintoja täsmennettäisiin kieliasultaan ja sisällöltään sekä koottaisiin ne lain tasolle. Nykyisin ilmoitusvelvollisuuden alaisista huoneistoista säädetään myös eräistä terveydensuojelulaisissa tarkoitetuista huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (167/2003). Tätä asetusta koskeva voimassa olevan pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädetty asetuksenantovaltuutus kumottaisiin.

Toiminnanharjoittajan olisi pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle kokoontumislaissa (530 /1999) tarkoitettujen yleisötilaisuuksien pitämiseen muutoin kuin tilapäisesti käytettävän rakennuksen, huoneiston tai muun liikepaikan käyttöönotosta. Velvollisuus vastaisi nykyistä velvollisuutta ilmoittaa julkisen huvi- tai kokoontumishuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta.

Voimassa olevan säännöksen mukaan ilmoitus tulee tehdä myös majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta. Esityksen 2 kohdan mukaan velvollisuus koskisi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettujen majoitusliikkeen käyttöönottoa. Mainitun lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan *majoitustoiminnalla* tarkoitetaan ammattimaisesti tapahtuvaa kalustettujen huoneiden tai muiden majoitustilojen tarjoamista tilapäistä majoitusta tarvitseville asiakkaille.

Ilmoitus tulisi 3 kohdan mukaan tehdä yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta. Toiminnot vastaavat pääosin voimassa olevassa säännöksessä tarkoitettuja toimintoja. Saunan ja kylpylän lisäksi säännös kattaisi myös kuntosalit ja muut liikuntatilat, joita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty edellä mainitussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa 530/1999. Esimerkiksi vain taloyhtiön asukkaiden käytössä olevista tiloista ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä, sillä ilmoitusvelvollisuus koskisi yleisölle avoimia tiloja.

Ehdotuksen 4 kohdan mukaan ilmoitus tulisi tehdä päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan ja 5 kohdan mukaan jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta. Esitetyt ilmoitusvelvollisuudet vastaisivat pääosin edellä mainitussa asetuksessa säädettyjä koulun, oppilaitoksen, päiväkodin, lastenkodin ja vanhainkodin ilmoitusvelvollisuuksia.

Ilmoitus tulisi 6 kohdan mukaan tehdä solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta. Parturin ja kampaa-
mon ilmoitusvelvollisuudesta luovuttaisiin. Esitetyt ilmoitusvelvollisuudet vastaisivat edellä

mainitussa asetuksessa säädettyjä ilmoitusvelvollisuuksia sillä lisäyksellä, että solariumliikkeen ilmoitusvelvollisuudesta säädetäisiin terveydensuojelulain ja säteilylain valvomiseksi ja tatuointiliike mainittaisiin selvyuden vuoksi esimerkkinä harjoitettavasta ihonkäsittelystä.

Lopuksi 7 kohdan mukaan ilmoitus tulisi tehdä myös sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen käyttäjille tai ympäristölle terveyshaittaa. Toimintoja, joilta on syytä edellyttää ilmoitusta, ei voida määrittää tyhjentävästi. Esimerkiksi hiekkapuhalluksesta voi aiheutua haitallista pölyä tai melua ja asuinrakennuksessa sijaitsevasta työtilasta voi kulkeutua melua, pölyä tai kemiallisia yhdisteitä naapurustoon. Kaupallisesta kylpypaljutoiminnasta puolestaan voi aiheutua uima-allasveteen rinnastettavia terveysriskejä. Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle olisi tarpeen jättää mahdollisuus edellyttää tarvittaessa toiminnan ilmoituksenvaraisuutta. Kunnan viranomaisen voisi ilmoituksenvaraisuutta harkitessaan verrata toimintaa 1-5 kohtien muihin ilmoituksenvaraisiin toimintoihin.

Nykyisin tehtäviä hautausmaiden tai hautapaikkojen taikka eläinten pitoon liittyviä ilmoituksia ei enää vaadittaisi.

Pykälän 3 momentissa säädetään ilmoitusmenettelyä koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Esityksen mukaan ilmoituksessa olisi 3 momentin mukaan annettava toiminnanharjoittajaan, toimintaan ja siihen liittyvien terveyshaittojen arviointia varten tarpeelliset tiedot.

15 §. Ilmoituksen käsittely. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan terveydensuojeluviranomainen käsittelee ilmoituksen ja tekee siitä päätöksen. Terveydensuojeluviranomainen voi myös päätöksessään toiminnanharjoittajaa kuultuaan antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä taikka, jos terveyshaittaa ei voida muutoin estää, kieltää toiminnan harjoittamisen kyseisessä paikassa. 2 momentin mukaan ilmoituksen vireillä olosta ilmoittaminen ja asianosaisten kuuleminen on tarpeen, jos ilmoitettu toiminta aiheuttaa merkittävää terveyshaittaa.

Ehdotuksen mukaan terveydensuojeluviranomainen ei enää tekisi jokaisesta ilmoituksesta päätöstä. Menettelyä muutettaisiin siten, että terveydensuojeluviranomainen antaisi ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen ja tekisi tarvittaessa ilmoitettuun toimintaan kohdistuvan 45 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. On yleistä, että ilmoituksen tekijä saa käsittelyn ja mahdollisen tarkastuksen yhteydessä viranomaiselta ohjeita toiminnan terveellisyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Ohjeita voitaisiin antaa tarkastuksen yhteydessä annattavan ohjeistuksen lisäksi myös vastaanottotodistuksen antamisen yhteydessä. Ohjeistuksessa voidaan informoida toiminnanharjoittajaa esimerkiksi häntä velvoittavan lainsäädännön sisällöstä.

Ilmoituksesta olisi tarvittaessa annettava tieto myös huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle. Tällöin kunnan rakennusvalvontaviranomainen voisi ryhtyä tarvittaviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin toimenpiteisiin, jos esimerkiksi ilmoitettu toiminta ei vastaisi rakennuksen käyttötarkoitusta. Tieto ilmoituksesta tulisi toimittaa rakennusvalvontaviranomaiselle olemassa olevaan rakennukseen perustettavasta 13 §:n mukaisesta toiminnasta, jossa esimerkiksi kerrostalon kivijalkaan entiseen asuinhuoneistoon ollaan perustamassa tatuointipalvelua. Uudisrakennukseen sijoitettavasta toiminnasta ei yleensä tarvitsisi toimittaa tietoa rakennusvalvontaviranomaiselle.

Mikäli ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa toiminnan ulkopuolelle elinympäristöön, säädetäisiin pykälän 2 momentissa siitä, että terveydensuojeluviranomainen kuulisi tarpeellisessa laajuudessaan niitä, joihin vaikutukset voivat kohdistua. Ilmoitusten käsittelyn yhteydessä voi tulla

tilanteita, joissa viranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin mahdollisesti syntyvien terveyshaittojen rajoittamiseksi tai poistamiseksi. Koska viranomaisen toimivaltuudesta antaa kieltoja ja määräyksiä on säädetty lain 51 §:ssä, pykälässä viitattaisiin kyseiseen pykälään. Mahdolliset kiellot ja määräykset vastaisivat nykyisin voimassa olevassa 15 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja määräyksiä. Päätöstä ei voisi antaa ilman viranomaisen tekemää tarkastusta. Tilanteissa, joissa terveydensuojeluviranomainen ei ole katsonut tarpeelliseksi antaa kieltoja tai määräyksiä terveyshaitan poistamiseksi tai ehkäisemiseksi, mutta kuulemisen yhteydessä tai sen jälkeen asianosainen pyytää asiassa valituskelpoista päätöstä, antaisi terveydensuojeluviranomainen päätöksen 51 §:n nojalla. Viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa asiasta ja kuulla asianosaisia säädetään hallintolain 11 ja 34 §:ssä. Tämän vuoksi samasta asiasta ei enää ole tarpeen säätää terveydensuojelulaissa.

Pykälän 3 momentissa oleva majoitushuoneiston käsite muutettaisiin majoitusliikkeen käsitteeksi.

16 §. Määritelmät. Pykälässä säädetään talousveden valvontaa liittyvistä määritelmistä. Määritelmiä täsmennettäisiin yhdenmukaisiksi juomavesidirektiivin ja elintarvikelain kanssa.

Momentin 1a-kohdassa tarkennettaisiin, että talousvedeksi luettaisiin myös kiinteistön omilla laitteilla otettu vesi. Voimassa olevassa laissa talousveden käsite on sidottu vain veden toimitamiseen, eikä se kata täysin juomavesidirektiivin tarkoittamaa määritelmää. Direktiivissä määritellään, että ihmisten käyttöön tarkoitettulla vedellä (kansallisessa lainsäädännössä *talousvesi*) tarkoitetaan kaikkea vettä, jota käytetään määritelmässä lueteltuihin tarkoituksiin. Tällaista on esimerkiksi kotitalouksien omasta kaivostaan ottama kaivosvesi.

Elintarvikealan yritys muutettaisiin 1b-kohdassa elintarvikelaissa määritellyksi elintarvikehuoneistoksi.

Vedenottamo (kohta 2) ja vedenjakelualue (kohta 4) ovat tällä hetkellä määritelty terveydensuojelulain nojalla annetussa talousvesiasetuksessa. Määritelmät ovat oleellisia talousvesisäännösten soveltamisessa, ja niiden merkitys valvonnan kannalta on kasvanut juomavesidirektiiviin tehtyjen muutosten myötä. Termit esitetään siten määriteltäviksi lain tasolla asetuksen sijasta. Vedenottamo koskevassa määritelmässä mainittaisiin esimerkkinä kaivo, mikä liittäisi vedenottamon käsitteen kiinteämmin vesilain (587/2011) 2 luvun 1 §:ssä viitattuun määritelmään ja veden omistukseen. Määritelmässä otettaisiin huomioon pohjaveden ja pintaveden lisäksi myös tekopohjaveden käyttö.

Vedenjakelualueella tarkoitettaisiin jakeluverkon kautta veden käyttäjille toimitettavan talousveden osalta sellaista yhtenäistä verkostoaluetta, jolla talousveden laatu on jokseenkin tasainen ja jolla talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos. Määritelmä olisi juomavesidirektiivin mukainen. Käytännössä se tarkoittaisi vesijohtoverkosta, johon vesi tulee yhdestä vedenottamosta tai jossa useammasta vedenottamosta tuleva vesi pääsee muutoin kuin tilapäisesti sekoittumaan keskenään, eikä veden laatu esimerkiksi vedenkäsittelylaitoksen vuoksi vaihtelee verkoston eri osissa. Vedenjakelualue olisi sidottu yhteen talousvettä toimittavaan laitokseen, millä selkeytettäisiin yhtenäiseen verkostoalueeseen liittyneiden useamman talousvettä toimittavan laitoksen vastuunjakoa. Jokaisella talousvettä toimittavalla laitoksella olisi oltava vähintään yksi vedenjakelualue, jonka veden käyttäjille toimitetun talousveden laadusta se yksiselitteisesti vastaisi.

Kiinteistön omilla laitteilla otetun talousveden osalta vedenjakelualueella tarkoitettaisiin niitä henkilöitä, kotitalouksia, elintarvikehuoneistoja sekä kaupallisen tai julkisen toiminnan harjoittajia, jotka käyttävät yhteisestä kaivosta, muusta vedenottamosta tai kiinteästä säiliöstä otettavaa talousvettä. Määritelmän lisäys olisi tärkeä, koska kyse on yleisimmin niin sanotusta kimppekaivoista, joista huomattavakin määrä veden käyttäjiä voi ottaa talousvetensä, mutta joiden veden laadun valvonnan valvontaviranomaiset ovat toistuvasti esittäneet olevan puutteellisesti säädelty. Vedenjakelualue on juomavesidirektiivissä säädetty valvonnan perusyksikkö, ja kimppekaivojen sisällyttäminen vedenjakelualueen määritelmään selkeyttäisi niiden valvontaa. Vedenjakelualueella tarkoitettaisiin myös niitä julkisen ja kaupallisen toiminnan harjoittajia, jotka käyttävät oman kaivon vettä. Julkinen ja kaupallinen toiminta kuuluu juomavesidirektiivin soveltamisalaan aina.

Talousvettä toimittavan laitoksen määritelmää kohdassa 3 tarkennettaisiin siten, että talousvettä toimittavalla laitoksella tarkoitettaisiin nimenomaan toiminnanharjoittajaa. Rajaus yhtenäistäisi valtakunnallisesti talousveden valvontaa. Talousvettä toimittavan laitoksen ja vedenjakelualueen termit eivät ole olleet tarpeeksi selkeät, eikä valvonnasta annetussa ohjeistuksessa ja valvonnassa ole aina tullut selväksi, milloin tarkoitetaan toiminnanharjoittajaa ja milloin valvonnan kohdetta. Talousvettä toimittavan laitoksen määritelmästä rajattaisiin ulkopuolelle vettä pulloihin tai säiliöihin pakkaavat laitokset.

Voimassa olevan lainsäädännön nojalla veden pakkaamot ovat sekä elintarvikehuoneistoja, joihin sovelletaan elintarvikelain mukaista hyväksyntää, että talousvettä toimittavia laitoksia, jotka hyväksytään terveydensuojelulain 18 §:n nojalla. Vedenpakkaamojen rajaaminen terveydensuojelulain mukaisen hyväksynnän ulkopuolelle ei vaarantaisi pakattavan talousveden laatuvaatimuksia, koska niiden riskinhallintaan sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 852/2004 vahvistettua vaara-analyysin ja kriittisten hallintapisteiden järjestelmää (HACCP). Laitosten valvonta toteutuu elintarvikelainsäädännön nojalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 882/2004 säädetyllä tavalla. Pullotettavan tai säiliöihin pantavan talousveden laatua valvottaisiin kuitenkin juomavesidirektiivin ja siten terveydensuojelulain nojalla, koska juomavesidirektiivissä säädetään, että veden on täytettävä talousveden laatuvaatimukset pullotushetkellä.

Suomessa on yleistä, että ns. tukkuvesilaitos tai toinen talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle. Joillakin tukkulaitoksilla ei ole ollenkaan omia veden kuluttaja-asiakkaita, vaan ne toimittavat kaiken vetensä muille talousvettä toimittaville laitoksille. Koska laitoksella ei ole veden loppukäyttäjiä eikä siten vedenjakelualueita, niitä ei voi pitää varsinaisina talousvettä toimittavina laitoksina. Valvonnan kannalta tukkulaitoksia on pidetty ongelmallisina, koska ei ole ollut selvää, mitkä säännökset koskevat niitä. Asian tilan selkeyttämiseksi pykälän 3 momentissa esitetään säädettäväksi, että tukkulaitos eli toiminnanharjoittaja, joka toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle, rinnastettaisiin talousvettä toimittavaan laitokseen ja molempiin sovellettaisiin samoja säännöksiä. Vastaavaa termiä vesihuoltolaitokselle vettä toimittava on käytetty vesilain 3 luvun 3 §:ssä, jossa määritellään aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet, sekä vesihuoltolain 15 ja 15 a §:issä, joissa säädetään vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvollisuudesta sekä varautumisesta palvelujen turvaamiseen häiriötilanteissa.

Pykälän selkeyttämiseksi voimassa olevan pykälän 1 momentin säännös luonnon kivennäisvesistä ja lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävästä vedestä sekä sellaiseen käyttöön tarkoitettu vedestä, mistä ei ole vaikutusta veden käyttäjien terveyteen, siirrettäisiin 2 momenttiin.

17 §. Yleiset vaatimukset ja niistä poikkeaminen.

Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin juomavesidirektiivin 10 artiklan mukaiset velvoittavat vaatimukset vesijärjestelmissä ja -laitteissa käytetyistä aineista ja materiaaleista talousvesiasetuksesta.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin vedenottamoita ja vedenjakelulaitteita koskevia velvoitteita. Siinä viitattaisiin vesilain nojalla tehtyihin vedenottamon suoja-aluepäätöksiin ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa säädettyihin pohjavesialueiden suoje-lusuunnitelmiin, jotka olisi otettava huomioon veden oton ja jakelun toteutuksessa. Lisäykset ovat tarpeellisia, koska juomavesidirektiiviin tehtyjen muutosten nojalla talousveden turvallisuuden varmistamiseksi on otettava huomioon koko vedenjakeluketju vedenmuodostumisalueelta veden oton, käsittelyn ja varastoinnin kautta vedenjakeluun. Momentissa täsmennettäisiin myös, että veden ottamiseen ja johtamiseen käytettävien rakennelmien ja laitteiden hoitovastuu on niiden haltijalla. Tämä selventäisi vastuukysymyksiä, koska vesihuolto on paikoin toteutettu hyvinkin monimutkaisin rakentamis-, omistaja- ja hallintakeinoin.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin näitä säännöksiä koskeva asetuksenantovaltuus 21 §:stä. Asetuksenantovaltuuteen lisättäisiin mahdollisuus säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin talousvedeksi toimitettavan veden riittävästä käsittelystä. Juomaveden valmistamiseen tarkoitetun pintaveden käsittelystä säädetään nykyisin valtioneuvoston päätöksessä juomaveden valmistamiseen tarkoitetun pintaveden laatuvaatimuksista ja tarkkailusta (366/1994). Tämä päätös on annettu vesilain ja vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain nojalla ja se voitaisiin kumota sen jälkeen kun asiasta säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin, kenen velvollisuutena on tehdä hakemus, jos on tarve poiketa talousvedelle säädetyistä laatuvaatimuksista. Voimassa olevassa lainsäädännössä tämä on esitetty talousvesiasetuksen 6 §:ssä.

18 §. *Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen.* Pykälässä säädetään talousvettä toimittavan laitoksen hyväksymisestä.

Hyväksymismenettelystä poistettaisiin vähäriskiset talousvettä toimittavat laitokset. Jatkossa hyväksyntää edellytettäisiin vain laitoksilta, joilla on omaa veden tuotantoa (vedenottamo) tai veden käsittelyä (veden käsittelylaitos). Vähäriskisten laitosten kuten tukkulaitokselta vetensä ostavan verkosto-osuuskunnan ilmoitusmenettelystä säädettäisiin uudessa 18 a §:ssä.

Terveydensuojeluasetuksen (1280/1994) 7 §:stä siirrettäisiin momenttiin 3 säännös, jonka mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus tiedoksi niille aluehallintovirastoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja kuntien terveydensuojeluviranomaisille, joiden alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Momentissa 4 esitetään, että kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi nimettävä laitoksen vedenjakelualueet hyväksymispäätöksessään. Lisäykset olisivat tarpeellisia, koska vedenjakelualue on talousveden valvonnan perusyksikkö, ja vedenjakelualueelle pitää esimerkiksi tehdä 20 §:n nojalla riskinarviointi, johon valvonta perustuu. Lisäksi säädettäisiin, että kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi hyväksymispäätöksessään annettava hakijalle terveydensuojelun kannalta tarpeelliset määräykset, joista säädetään 20 §:ssä. Näitä voisivat olla esimerkiksi 20 §:n 3 momentin 2 kohtaan liittyvä tiedottamisvelvollisuus ja 4 momentin mukaiset määräykset.

18 a §. *Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta.* Uudessa 18 a §:ssä säädettäisiin niiden talousvettä toimittavien laitosten ilmoitusvelvollisuudesta, joita 18 §:n nojalla ei enää tarvitsisi hyväksyä. Voimassa oleva 18 §:n hyväksyntämenettely purettaisiin vähäriskiseksi katsottavien talousvettä toimittavien laitosten osalta. Hyväksyntä korvattaisiin kevyemmällä ja nopeammalla ilmoitusmenettelyllä. Ilmoitusmenettelyssä ei olisi 18 §:ssä säädettyä 3 kk määräaikaa hakemuksen tekemiselle ennen toiminnan suunniteltua aloittamista, kunnan terveydensuojeluviranomaisen ei tarvitsisi pyytää lausuntoja, eikä hakijan tarvitsi liittää ilmoitukseen terveydensuojeluasetuksen 8 §:ssä säädettyjä selvityksiä.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös toiminnanharjoittajia, jotka ottavat vettä omasta kaivosta tai muusta vedenottamosta käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi omasta vedenottamosta omiin tarpeisiinsa vettä ottavia elintarvikehuoneistoja, koska näiden ilmoitusvelvollisuudesta säädetään elintarvikelain 13 §:ssä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen saisi elintarvikehuoneistojen talousveden säännölliseen laadun valvontaan liittyvät tiedot elintarvikelain mukaiselta valvontaviranomaiselta.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös vedenottamon tai vesisäiliön omistajaa, jos tällainen vedenottamo tai vesisäiliö on yhteisessä käytössä ja siitä otetaan vettä yhteensä vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa. Kaikki juomavesidirektiivin soveltamisalaan kuuluvat toiminnot olisivat siten joko 18 §:n hyväksyntämenettelyn tai 18 a §:n ilmoitusmenettelyn piirissä.

Ilmoitus vastaisi sisällöltään ja oikeusvaikutuksiltaan samaa kuin 13 §:ssä säädetään muista terveydensuojelulain nojalla ilmoitusvelvollisista toiminnoista. Ilmoitettavat vähäriskiset talousvesikohteet tulevat ilmoituksen nojalla kunnan terveydensuojeluviranomaisen säännöllisesti valvottaviksi kohteiksi siten kuin 20 §:ssä säädetään.

20 §. *Talousveden laadun valvonta ja talousveden käyttöä koskevat määräykset.* Pykälän 1 momentissa selvennettäisiin vastuuta talousveden laadusta. Talousvettä toimittavan laitoksen ja veden käyttäjän, joka ottaa vettä omilla laitteilla, on huolehdittava siitä, että talousvesi täyttää 17 §:n 1 momentissa tarkoitetut vaatimukset. Vastuu koskee vain laitoksen ja veden omistajan hallinnassa olevaa osaa jakeluverkosta. Momentissa säädettäisiin edelleen kunnan terveydensuojeluviranomaisen talousveden laadun valvontatehtävästä.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viranomaisvalvonnan lisäksi säännös talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnasta. Sekä viranomaisvalvonnan että toiminnanharjoittajan omavalvonnan tulisi perustua talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Säännös perustuu vuonna 2015 tehtyyn juomavesidirektiivin muutokseen, joka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 27.10.2017.

Omavalvonnalla viitattaisiin esityksen 2 §:ssä tarkoitettuun toiminnanharjoittajan velvollisuuteen tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurata niihin vaikuttavia tekijöitä. Myös vesihuoltolain 15 §:n nojalla vesihuoltolaitoksen (talousvettä toimittava laitos) on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Lain perustelujen (HE 218/2013 vp) mukaan vesihuoltolaitoksen laitteistolla tarkoitetaan kaikkia laitoksen toiminnan kannalta tarpeellisia laitteita kuten vedenottamoa, vedenkäsittelylaitoksia, jakeluverkostoa siihen liittyvine säiliöineen ja laitteineen, pumppaamoja, puhdistamoita sekä viemäriverkostoa siihen liittyvine kaivoineen ja laitteineen. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää laitoksen verkostoihin. Näiden selvilläolovelvoitteiden pohjalta mitoitetaan laitoksen tarkkailuvelvoitteet, jotka terveydensuojelulain nojalla tehtävän omavalvonnan osalta tulisi kohdistaa pääasiassa näihin toimintoihin liittyvään talousveden laadun varmistamiseen siten kuin 2 §:ssä säädetään.

Vesihuoltolaitosten omavalvonnalla tarkoitettaisiin esityksessä vakiintuneen veden laadun käyttötarkkailu- termin lisäksi myös muuta laitoksen toiminnan kannalta merkityksellistä tarkkailua, kuten toimintaympäristön asianmukaisuuden ja siisteyden tarkkailua, kirjaamista ja huomioimista laitoksen toiminnassa. Laitoksen toimintaympäristöä ovat laitoksen omistamat alueet ja hallinnoimat alueet ja infrastruktuuri sekä pohjavesilaitoksilla pohjaveden muodostumisalue ja pintavesilaitoksilla laitoksen raakaveden riskeihin vaikuttava valuma-alueen osa. Laitoksen käyttötarkkailu kohdistuisi kuitenkin pääasiassa laitoksen hallittavissa olevaan infrastruktuuriin ja toimintaympäristöön, eikä laitokselta voisi käyttötarkkailun nojalla edellyttää laajamittaista raakaveden vedenmuodostumisalueen seurantaan muiden kuin oman toimintansa aiheuttamien vaikutusten osalta. Raakaveden muodostumisalueen osalta laitoksen on oltava tietoinen raakaveden laatuun kohdistuvista riskeistä, ja omavalvonnalla seurattava raakaveden laatua siinä laajuudessa kuin on tarpeen vedenkäsittelyn riittävyyden ja talousveden laadun varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että riskinarviointi olisi tehtävä viranomaisten ja toiminnan harjoittajien välisenä yhteistyönä. Tämä tarkoittaisi sitä, että talousvettä toimittavan laitoksen olisi oltava yhteistyössä tarvittavien tahojen (eri viranomaiset, muut riskeihin vaikuttavat toiminnanharjoittajat) kanssa tunnistaessaan raakaveteensä sekä laitteistojensa kuntoon liittyviä riskejä ja mitoittaessaan tarkkailun määrää. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen puolestaan olisi oltava yhteistyössä etenkin talousvettä toimittavan laitoksen kanssa hyväksyessään laitoksen tekemän riskinarvioinnin ja päättäessään niistä tutkimuksista, jotka sisällytetään laitoksen viranomaisvalvontaan. Juomavesidirektiivi edellyttää erityisesti, että riskinarvioinnissa otetaan huomioon vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) nojalla tehtävien seurantaohjelmien tulokset. Myös muut ympäristön seurannat kuten ympäristölupapalvelollisten toiminnanharjoittajien velvoitetarkkailut ja muut ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla säädetyt seurannat tuottavat riskinarvioinnin kannalta tarpeellisia tietoja. Tämän vuoksi talousvettä toimittavan laitoksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi oltava yhteistyössä myös näiden säädösten toimivaltaisten viranomaisten (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) kanssa.

Vesihuoltolaisissa ei määritellä, miten selvilläolovelvollisuus riskeistä toteutetaan käytännössä. Juomavesidirektiivi edellyttää kuitenkin, että talousveden laatuun liittyvän riskinarvioinnin on perustuttava riskinarvioinnin yleisiin periaatteisiin, jotka on vahvistettu kansainvälisissä standardeissa kuten esimerkiksi standardissa EN-15975-2 (Juomavesijärjestelmien turvallisuus. Suuntaviivat riskien- ja kriisienhallintaan). Tässä standardissa kuvataan Water Safety Plan -periaate (WSP). Direktiivissä esitetyn periaatteen mukainen riskinarviointi voitaisiin tehdä verkkopohjaisella työkalulla, joka on Suomessa maksutta käytössä kaikilla vesihuoltolaitoksilla ja talousveden valvontaan liittyvillä viranomaisilla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kunnan terveydensuojeluviranomaisen velvoitteista. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen velvollisuuksiin lisättäisiin juomavesidirektiivin edellyttämät velvollisuudet hyväksyä talousveden valvonnan perustana oleva riskinarviointi (kohta 1), varmistaa se, että tieto riskinarvioinnista ja yhteenveto sen tuloksista ovat veden käyttäjien saatavilla (kohta 2), valvoa talousveden laatua säännöllisesti (kohta 3) ja todentaa valvontaohjelmien avulla, että riskien hallitsemiseksi tehdyt toimenpiteet ovat tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia (kohta 4). Voimassa oleva säännös, jonka mukaan talousveden valvonta on sidottu vain talousvettä toimittaman laitoksen jakaman veden valvontaan, muutettaisiin, koska se ei vastaa juomavesidirektiiviä. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulisi kohdan 3 nojalla valvoa säännöllisesti kaikkea 18 §:ssä ja 18 a §:ssä tarkoitettua ja elintarvikehuoneistossa käytettävää talousvettä, eli kaikkea vettä, jota juomavesidirektiivin nojalla on kansallisesti valvottava.

Kohdan 2 mukaan tieto riskinarvioinnista ja yhteenvedo sen tuloksista on oltava veden käyttäjien saatavilla. Tällä ei tarkoiteta koko riskinarvioinnin julkaisemista, koska riskinarviointi voi sisältää laitoksen toimintavarmuuden ja turvallisuuden kannalta luottamuksellista tietoa. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on erityisesti pidettävä huolta siitä, että luottamuksellisia tai laitoksen toiminnan turvallisuutta vaarantavia tietoja ei julkaista. Yhteenvedoksi riittää esimerkiksi tieto siitä, milloin riskinarviointi on tehty tai päivitetty, mitkä tahot ovat osallistuneet sen tekemiseen, mihin talousveden laatuosakkaan kiinnitetään erityistä huomiota sekä miten riskinarviointi on vaikuttanut näyteenottotiheyteen ja valvottaviin muuttujiin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä, joihin kunnan terveydensuojeluviranomaisella on tarpeen vaatiessa oikeus terveystieteen estämiseksi ja talousveden turvallisuutta vaarantavien riskien hallitsemiseksi.

Pykälän 5 momenttiin siirrettäisiin talousvesisäännöksiä koskeva asetuksenantovaltuus 21 §:stä (säännöllinen valvonta, tarvittavat tutkimukset, tiedottaminen ja tulosten raportointi) ja lisätään asetuksenantovaltuus sosiaali- ja terveysministeriölle 1 ja 2 momentissa tarkoitettua riskinarvioinnista ja riskinhallinnasta.

20 b §. *Talousvesihygieeninen osaaminen.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälän 1 momentissa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

21 §. *Talousvettä koskevat muut säädökset.* Pykälän 2 momentissa säädetyt asetuksenantovaltuudet siirrettäisiin esityksen mukaan niiden pykälien yhteyteen, joita ne koskevat.

25 §. *Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto.* Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ohjeidenanto-oikeudesta. Koska kyse ei ole sitovien normien antamisesta ja koska keskusvirastolla on ilman nimenomaista säännöstäkin oikeus antaa oikeudellisesti sitomattomia yleisiä ohjeita, kyseinen momentti esitetään kumottavaksi.

28 a §. *Allasvesihygieeninen osaaminen.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoksi.

Pykälään lisättäisiin 2 momentti, jonka nojalla toiminnanharjoittajan olisi huolehdittava siitä, että allasveden kuormituksen vähentämiseksi uima-allas- ja märkätilojen puhtaanapitoon ja siivoukseen osallistuvilla henkilöillä on riittävä tieto siitä, miten uima-allas- ja märkätilojen hygienia vaikuttaa allasveden terveydelliseen laatuun, ja riittävä osaaminen näiden tilojen siivoukseen ja puhtaanapitoon.

Allas-tilojen siivous on rinnastettavissa hygieniatasoltaan korkean tason siivoukseen, ja se edellyttää erityistä ammattitaitoa. Allas-tilojen hygienia vaikuttaa merkittävästi allasveden laatuun, mutta allasvesihygieenisestä osaamisesta säädettäessä siivoojat jätettiin pakollisen osaamistestauksen ulkopuolelle. Siivoojat ja heidän etujärjestönsä ovat kuitenkin itse toivoneet allasvesihygieenisestä osaamisesta vastaavaa järjestelmää myös siivouksen osalle, ja sellainen on kehitetty sosiaali- ja terveysministeriön, puhtaanapitoalan kouluttajien ja uimahallien toiminnanharjoittajien yhteistyönä. Testi ei olisi siivoojille pakollinen, vaan toiminnanharjoittaja voisi myös muulla tavalla, esimerkiksi pitkäaikaisella kokemuksella, osoittaa allas- ja märkätilojen siivoukseen osallistuvien henkilöiden pätevyyden. Säännös kuitenkin korostaisi toiminnanharjoittajan omavalvonnan merkitystä terveyshaittojen välttämiseksi.

49 b §. *Tutkimuslaboratorioiden valvonta.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastoksi.

59 a §. *Tutkimuslaboratorioiden valvonta.* Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen nimi muutettaisiin pykälässä Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastoksi.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta annettu valtioneuvoston asetus (665 /2006), jossa säädetään yksityiskohtaisesti kunnan valvontasuunnitelmien pakollisesta sisällöstä, kumottaisiin sen jälkeen, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu.

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011) kumottaisiin.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lain muutoksen voimaan tullessa käsiteltävänä oleviin ilmoituksiin sovellettaisiin tuolloin voimassa olleita säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan terveydensuojelulain (763/1994) 25 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 24/2006,

muutetaan 2, 4, 4 a, 6, 8, 13, 15—18, 20, 20 b, 21, 25, 28 a, 49 b ja 59 a §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § laeissa 1223/2002 ja 24/2006, 4 a, 8, 20 b, 28 a ja 59 a § laissa 285/2006, 6 § laeissa 285/2006 ja 129/2009, 13, 25 ja 49 b § laissa 24/2006, 15 § osaksi laeissa 1223/2002, 253/2005 ja 309/2006, 16 § osaksi laissa 441/2000, 17 § osaksi laeissa 441/2000 ja 1551/2009, 18 § laeissa 24/2006 ja 1551/2009, 20 § osaksi laeissa 441/2000 ja 24/2006 ja 21 § laissa 602/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

2 §

Yleiset periaatteet

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.

Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (*omavalvonta*). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

4 §

Valvonnan johto ja ohjaus

Terveydensuojelun yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa.

4 a §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma (*valvontaohjelma*).

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa. Valvontaohjelmassa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet.

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*). Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Kunnan tehtävänä on myös huolehtia alueellaan tämän lain soveltamisalaan liittyvien Euroopan unionin asetusten noudattamisen valvonnasta sekä Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) (SopS 50 ja 51/2007) 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntämisestä säännösten liitteessä 3 olevan mallin mukaisesti. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto nimeää ne Suomen satamat, joissa kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee tarkastaa alukset ja myöntää tarvittaessa todistukset.

8 §

Häiriötilanteisiin varautuminen

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa laadittava suunnitelma elinympäristöön vaikuttaviin häiriötilanteisiin varautumiseksi. Toiminta on suunniteltava ennakolta ja sitä on harjoiteltava siten, että häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat, häiriön vaikutukset saadaan rajoitettua mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen saadaan käyntiin mahdollisimman nopeasti.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa häiriötilanteissa.

Tarkemmat säännökset häiriötilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle:

1) kokoontumislaisissa (530 /1999) tarkoitettujen yleisötilaisuuksien pitämiseen muutoin kuin tilapäisesti käytettävän rakennuksen, huoneiston tai muun liikepaikan käyttöönotosta;

2) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua majoitusliikkeen käyttöönotosta;

3) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;

4) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan käyttöönotosta;

5) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta;

6) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta;

7) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveystaittaa.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös 1 momentissa mainitun toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Uuden toiminnanharjoittajan on ilmoitettava toiminnanharjoittajan vaihtumisesta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Ilmoituksessa on annettava toiminnanharjoittajaa ja toimintaa koskevat sekä toimintaan liittyvien terveystaittojen arviointia varten tarpeelliset tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Ilmoituksen käsittely

Terveydensuojeluviranomainen antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittaessa 45 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. Ilmoituksesta on tarvittaessa annettava tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle.

Jos ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön, terveydensuojeluviranomainen kuulee tarpeellisessa laajuudessa niitä, joihin vaikutukset voivat kohdistua. Terveydensuojeluviranomaisen oikeudesta päättää terveystaittojen poistamisesta tai sen ehkäisemisestä säädetään 51 §:ssä.

Majoitusliikettä koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella rakennus, huoneisto tai muu liikepaikka sijaitsee, ja alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa.

16 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *talousvedellä* kaikkea vettä:

a) joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin riippumatta siitä, toimitetaanko vesi jakeluverkon kautta tai tankeista, pulloissa tai säiliöissä taikka käytetäänkö veden ottamiseen veden käyttäjän omia laitteita;

b) jota elintarvikelaissa tarkoitettussa elintarvikehuoneistossa käytetään elintarvikkeiden valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen ja markkinoille saattamiseen;

2) *vedenottamalla* kaivoa tai muuta sellaista rakennetta tai laitetta, josta otetaan pohjavettä, pintavettä tai tekopohjavettä talousvetenä käytettäväksi;

3) *talousvettä toimittavalla laitoksella* toiminnanharjoittajaa, joka toimittaa talousvettä jakeluverkossa tai muuten kuin tilapäisesti tankeista;

4) *vedenjakelualueella* sellaista talousveden jakeluverkon yhtenäistä osaa, jossa talousveden laatu on jokseenkin tasainen ja jossa talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos, sekä veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden käyttäjinä olevia kotitalouksia, elintarvikehuoneistoja sekä julkisen tai kaupallisen toiminnan harjoittajia.

Talousvetenä ei kuitenkaan pidetä luonnon kivennäisvettä, lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävää vettä, eikä vettä, jota käytetään yksinomaan pyykinpesuun, siivoukseen, peseytymiseen, saniteettitarkoitukseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen.

Mitä tässä laissa säädetään talousvettä toimittavasta laitoksesta, sovelletaan myös toiminnanharjoittajaan, joka toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle.

17 §

Yleiset vaatimukset ja niistä poikkeaminen

Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja tarkoitukseensa soveltuva. Veden käsittelyssä tai jakelussa käytetyistä aineista tai laitteissa käytetyistä materiaaleista ei saa joutua talousveteen epäpuhtauksia suurempia määriä kuin niiden käyttötarkoituksen mukaan on tarpeellista, eivätkä ne saa vaarantaa talousveden laatuvaatimusten täyttymistä.

Vedenotto- ja veden käsittely-, varastointi- ja jakelulaitteet on suunniteltava, sijoitettava ja rakennettava ja niiden haltijan on hoidettava niitä siten, että talousvesi täyttää 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Näiden toimien yhteydessä on lisäksi otettava huomioon vesilain 4 luvun 12 §:n nojalla annetut vedenottamon suoja-alueääräykset sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e §:n nojalla laadittu pohjavesialueen suojelusuunnitelma.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset talousveden laatuvaatimuksista, desinfioimisesta, talousvedeksi toimitettavan veden riittävästä käsittelystä, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vaikuttavista seikoista sekä 3 momentissa tarkoitettua poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Aluehallintovirasto voi talousvettä toimittavan laitoksen taikka veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden osalta veden omistajan hakemuksesta myöntää määräaikaisen poikkeuksen 3 momentin nojalla säädettyjen laatuvaatimusten täyttämistä vedenjakoalueella. Poikkeus voidaan myöntää, jos talousveden hankintaa ei voida muutoin hoitaa kohtuulliseksi katsottavalla tavalla ja poikkeamisesta ei aiheudu terveyshaittaa.

18 §

Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty.

Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus tiedoksi niille aluehallintovirastoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja kuntien terveydensuojeluviranomaisille, joiden alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on hyväksymispäätöksessään nimettävä talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakoalueet. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on annettava hyväksymispäätöksessään hakijalle 20 §:ssä tarkoitettut tarpeelliset määräykset.

18 a §

Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, ja muun kuin 18 §:ssä tarkoitetun talousvettä toimittavan laitoksen, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle vedenjakelualueesta 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa.

20 §

Talousveden laadun valvonta ja talousveden käyttöä koskevat määräykset

Talousvettä toimittavan laitoksen ja veden käyttäjän, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla, on huolehdittava siitä, että talousvesi täyttää 17 §:n 1 momentissa tarkoitettut vaatimukset.

Talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehtävä toiminnan harjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on:

- 1) hyväksyttävä 2 momentissa tarkoitettu riskinarviointi;
- 2) varmistettava, että tieto riskinarvioinnin suorittamisesta ja yhteenveto sen tuloksista ovat veden käyttäjien saatavilla;
- 3) valvottava säännöllisesti 18 ja 18 a §:ssä tarkoitetun ja elintarvikehuoneistossa käytettävän talousveden laatua;
- 4) todennettava valvontaohjelmien avulla, että terveydelle aiheutuvien riskien hallintatoimenpiteitä toteutetaan koko vedenjakeluketjussa vedenmuodostumisalueelta vedenoton, -käsittelyn ja -varastoinnin kautta vedenjakeluun, ja että hallintatoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa:

- 1) asettaa toiminnanharjoittajalle veden laatua koskevia tarkkailuvelvoitteita;
- 2) määrätä talousveden desinfioitavaksi tai muuten käsiteltäväksi, jos sitä on pidettävä veden laadun kannalta tarpeellisena;
- 3) antaa veden käyttöä koskevia määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta riskinarvioinnista ja riskinhallinnasta sekä talousveden säännöllisestä valvonnasta, tarvittavista tutkimuksista, tiedottamisesta ja tulosten raportoinnista.

20 b §

Talovesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevillä talousveden laatuun vaikuttavien toimenpiteiden tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja talovesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja talovesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja talovesihygieenisestä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

HE 124/2016 vp

21 §

Talousvettä koskevat muut säädökset

Talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa.

25 §

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset suurten yleisötilaisuuksien jätehuollosta ja hygieenisistä järjestelyistä.

28 a §

Allasvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisessa uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että allasveden kuormituksen vähentämiseksi uima-allas- ja märkätilojen puhtaanapitoon ja siivoukseen osallistuvilla henkilöillä on riittävä tieto siitä, miten tilojen hygienia vaikuttaa allasveden terveydelliseen laatuun, ja riittävä osaaminen näiden tilojen siivoukseen ja puhtaanapitoon.

Tarkemmat säännökset testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja allasvesihygieenisestä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

49 b §

Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo, että 49 a §:ssä tarkoitettut laboratoriot noudattavat tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Jos laboratorio toimii näiden vastaisesti, Elintarviketurvallisuusvirasto voi antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa kuultuaan tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Jos laboratorio ei Elintarviketurvallisuusviraston määräyksistä huolimatta korjaa puutteita, Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen määräajaksi. Elintarviketurvallisuusviraston tulee antaa määräyksiä laboratorion toiminnan korjaamiseksi tai tarvittaessa toiminnan keskeyttämiseksi määräajaksi myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston esityksestä.

Elintarviketurvallisuusvirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään hyväksytyyn laboratorion nimi, yhteystiedot, arvioinnin piirissä olevat määrittämenetelmät ja laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi.

HE 124/2016 vp

Henkilötietojen keräämisestä ja tallettamisesta sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämisestä säädetään henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

59 a §

Testi ja testaaminen

Edellä 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettuja testejä voivat järjestää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymät testaajat. Testaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on 7 §:n 3 momentin mukainen koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun sekä tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus; tai

2) joka on tutkinnon ja aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitostekniikkaan taikka talous- ja allasvesihygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Testi suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi määrätä testin laatimisesta, testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo testaajien toimintaa. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa.

Testaajalla on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testaajaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Tarkemmat säännökset testaajan kelpoisuudesta ja testaajaksi hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 20 § tulee kuitenkin voimaan vasta 27 päivänä lokakuuta 2017.

Tämän lain voimaan tullessa käsiteltävänä oleviin ilmoituksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan terveydensuojelulain (763/1994) 25 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 24/2006,

muutetaan 2, 4, 4 a, 6, 8, 13, 15—18, 20, 20 b, 21, 25, 28 a, 49 b ja 59 a §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § laeissa 1223/2002 ja 24/2006, 4 a, 8, 20 b, 28 a ja 59 a § laissa 285/2006, 6 § laeissa 285/2006 ja 129/2009, 13, 25 ja 49 b § laissa 24/2006, 15 § osaksi laeissa 1223/2002, 253/2005 ja 309/2006, 16 § osaksi laissa 441/2000, 17 § osaksi laeissa 441/2000 ja 1551/2009, 18 § laeissa 24/2006 ja 1551/2009, 20 § osaksi laeissa 441/2000 ja 24/2006 ja 21 § laissa 602/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Yleiset periaatteet

Yleiset periaatteet

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.

Elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.

Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

4 §

4 §

Valvonnan johto ja ohjaus

Valvonnan johto ja ohjaus

Terveydensuojelun yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa.

Terveydensuojelun yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma (valvontaohjelma). *Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:*

- 1) tarkastusten sisällön yleinen määrittely;
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;
- 3) näytteenoton tarpeen arviointi ja ohjeistus;
- 4) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät; sekä
- 5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan, *siten kuin jäljempänä säädetään*, edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (kunnan valvontasuunni-

4 a §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma (*valvontaohjelma*).

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa. *Valvontaohjelmassa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet.*

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*). *Valvonnan tulee olla laadukasta, ris-*

Voimassa oleva laki

telma) siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. *Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:*

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys;
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen;
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä
- 5) hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Kunnan tehtävänä on myös huolehtia alueellaan tämän lain soveltamisalaan liittyvien Euroopan yhteisön asetusten noudattamisen valvonnasta sekä Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) (SopS 51/2007) 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntämisestä säännösten liitteessä 3 olevan mallin mukaisesti.

8 §

Erityistilanteisiin varautuminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa erityistilanteissa.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava erityistilanteiden aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ehdotus

kiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Kunnan tehtävänä on myös huolehtia alueellaan tämän lain soveltamisalaan liittyvien Euroopan unionin asetusten noudattamisen valvonnasta sekä Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) (SopS 50 ja 51/2007) 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntämisestä säännösten liitteessä 3 olevan mallin mukaisesti. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto nimeää ne Suomen satamat, joissa kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee tarkastaa alukset ja myöntää tarvittaessa todistukset.*

8 §

Häiriötilanteisiin varautuminen

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa laadittava suunnitelma elinympäristöön vaikuttaviin häiriötilanteisiin varautumiseksi. *Toiminta on suunniteltava ennakolta ja sitä on harjoitettava siten, että häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat, häiriön vaikutukset saadaan rajoitettua mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen saadaan käyntiin mahdollisimman nopeasti.*

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveys- ja sosiaaliviranomaiselle seuraavista toiminnoista:

1) työtilan, jonka käytöstä voi aiheutua terveyshaittaa, tai terveydellisiltä vaikutuksiltaan siihen rinnastettavan toiminnan sijoittamisesta asuinrakennukseen tai alueelle, jossa on asuinhuoneistoja;

2) julkisen huvi-, kokoontumis- tai majoitushuoneiston perustamisesta tai käyttöönotosta;

3) yleiseen käyttöön tarkoitetun saunan, uimahallin, uimarannan taikka uimalan tai kylpylän perustamisesta tai käyttöönotosta;

4) eläinten pitoon tarkoitetun rakennuksen tai aitauksen sijoittamisesta tai käyttöönotosta asemakaava-alueelle; sekä

5) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen perustamisesta tai käyttöönotosta, jonka hygienisille olosuhteille on sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen asetettava erityisiä velvoitteita; sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin edellä tarkoitetuista huoneistoista ja muista laitoksista.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös 1 momentissa mainitun toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Toiminnanharjoittajan vaihtumisesta on ilmoitettava kunnan terveys- ja sosiaaliviranomaiselle.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Kunnan terveys- ja sosiaaliviranomainen voi velvoittaa 1 momentin 4 kohdassa mainitun ilmoituksen tehtäväksi myös alueella, missä se jo olevan asutuksen takia katsotaan tarpeelliseksi.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

vastaavissa muissa häiriötilanteissa.

Tarkemmat säännökset häiriötilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällyttämisestä ja laatimisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveys- ja sosiaaliviranomaiselle:

1) kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitettujen yleisötilaisuuksien pitämiseen muutoin kuin tilapäisesti käytettävän rakennuksen, huoneiston tai muun liikepaikan käyttöönotosta;

2) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitetun majoitusliikkeen käyttöönotosta;

3) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;

4) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan käyttöönotosta;

5) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta;

6) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta;

7) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös 1 momentissa mainitun toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Uuden toiminnanharjoittajan on ilmoitettava toiminnanharjoittajan vaihtumisesta kunnan terveys- ja sosiaaliviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Ilmoituksessa on annettava toiminnanharjoittajaa ja toimintaa koskevat sekä toimin-

Voimassa oleva laki

Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Ilmoituksen käsittely ja ilmoitusvelvolliselle annettavat määräykset

Terveysturvaviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee siitä päätöksen. Terveysturvaviranomainen voi päätöksessään toiminnanharjoittajaa kuultuaan antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä taikka, jos terveyshaittaa ei voida muutoin estää, kieltää toiminnan harjoittamisen kyseisessä paikassa.

Ilmoituksen vireillään ilmoittaminen ja asianosaisten kuuleminen on tarpeen, jos ilmoitettu toiminta saattaa aiheuttaa merkittävää terveyshaittaa.

Majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella huoneisto sijaitsee, ja alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa.

Tarkemmat säännökset päätöksestä ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Määritelmät

Talousvedellä tarkoitetaan luonnon kivennäisvettä ja lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävää vettä lukuun ottamatta:

1) kaikkea vettä, joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin riippumatta siitä, toimitaanko vesi jakeluverkon kautta, tankeissa, pulloissa tai säiliöissä; sekä

2) kaikkea vettä, jota elintarvikealan yrityksessä käytetään elintarvikkeiden valmistukseen.

Ehdotus

taan *liittyvien terveyshaittojen arviointia varten tarpeelliset tiedot*. Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Ilmoituksen käsittely

Terveysturvaviranomainen antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittaessa 45 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. Ilmoituksesta on tarvittaessa annettava tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle.

Jos ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön, terveysturvaviranomainen kuulee tarpeellisessa laajuudessa niitä, joihin vaikutukset voivat kohdistua. Terveysturvaviranomaisen oikeudesta päättää terveyshaitan poistamisesta tai sen ehkäisemisestä säädetään 51 §:ssä.

Majoitusliikettä koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella rakennus, huoneisto tai muu liikepaikka sijaitsee, ja alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa.

16 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *talousvedellä* kaikkea vettä:

a) joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin riippumatta siitä, toimitaanko vesi jakeluverkon kautta tai tankeista, pulloissa tai säiliöissä *taikka käytetäänkö veden ottamiseen veden käyttäjän omia laitteita*;

b) jota elintarvikelaissa tarkoitettussa elintarvikehuoneistossa käytetään elintarvikkeiden valmistukseen.

Voimassa oleva laki

tukseen, jalostukseen, säilytykseen ja markkinoille saattamiseen.

Talousvetenä ei kuitenkaan pidetä vettä, jota käytetään yksinomaan peseytymiseen, pyykinpesuun, siivoukseen, saniteettitarkoitukseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen.

Vedenottamalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista rakennetta tai laitetta, jolla otetaan pohja- tai pintavettä talousvetenä käytettäväksi.

Talousvettä toimittavalla laitoksella tarkoitetaan laitosta, joka toimittaa vesijohtovettä tai pulloissa tai säiliöissä myytävää vettä talousvetenä käytettäväksi.

Ehdotus

den valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen ja markkinoille saattamiseen;

2) *vedenottamalla* kaivoa tai muuta sellaista rakennetta tai laitetta, josta otetaan pohjavettä, pintavettä tai tekopohjavettä talousvetenä käytettäväksi;

3) *talousvettä toimittavalla laitoksella* toiminnanharjoittajaa, joka toimittaa *talousvettä jakeluverkossa tai muuten kuin tilapäisesti tankeista*;

4) *vedenjakealueella sellaista talousveden jakeluverkon yhtenäistä osaa, jossa talousveden laatu on jokseenkin tasainen ja jossa talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos, sekä veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden käyttäjinä olevia kotitalouksia, elintarvikehuoneistoja sekä julkisen tai kaupallisen toiminnan harjoittajia.*

Talousvetenä ei kuitenkaan pidetä *luonnon kivennäisvettä, lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävää vettä*, eikä vettä, jota käytetään yksinomaan pyykinpesuun, siivoukseen, peseytymiseen, saniteettitarkoitukseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen.

Mitä tässä laissa säädetään talousvettä toimittavasta laitoksesta, sovelletaan myös toiminnanharjoittajaan, joka toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle.

17 §

Yleiset vaatimukset ja niistä poikkeaminen

Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja muutenkin sanottuun tarkoitukseen soveltuvaa.

Vedenottamo sekä talousvettä toimittava laitos on suunniteltava, sijoitettava ja rakennettava sekä sitä hoidettava siten, että talousvesi täyttää 1 momentissa säädetty vaatimukset. Vedenottamon suoja-alueista säädetään erikseen.

Aluehallintovirasto voi hakemuksesta myöntää määräaikaisen poikkeuksen 21 §:n nojalla säädettyistä laatuvaatimusten täyttämistä. Poikkeus voidaan myöntää, jos talousveden toimittamista ei voida hoitaa kyseisellä alueella millään muulla kohtuulliseksi katsottavalla tavalla eikä poikkeamisesta aiheudu

17 §

Yleiset vaatimukset ja niistä poikkeaminen

Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja tarkoitukseensa soveltuvaa. *Veden käsittelyssä tai jakelussa käytetyistä aineista tai laitteissa käytetyistä materiaaleista ei saa joutua talousveteen epäpuhtauksia suurempia määriä kuin niiden käyttötarkoituksen mukaan on tarpeellista, eivätkä ne saa vaarantaa talousveden laatuvaatimusten täyttymistä.*

Vedenottamo sekä veden käsittely-, varastointi- ja jakelulaitteet on suunniteltava, sijoitettava ja rakennettava ja niiden haltijan on hoidettava niitä siten, että talousvesi täyttää 1 momentissa säädetty vaatimukset. *Näiden toimien yhteydessä on lisäksi otettava huomioon vesilain 4 luvun 12 §:n nojalla an-*

Voimassa oleva laki

vaaraa ihmisten terveydelle.

Ehdotus

netut vedenottamon suoja-alueääräykset sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e §:n nojalla laadittu pohjavesialueen suojeleusuunnitelma.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset talousveden laatuvaatimuksista, desinfiomisesta, talousvedeksi toimitettavan veden riittävästä käsittelystä, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vaikuttavista seikoista sekä 3 momentissa tarkoitettua poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Aluehallintovirasto voi talousvettä toimitettavan laitoksen tai veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden osalta veden omistajan hakemuksesta myöntää määräaikaisen poikkeuksen 3 momentin nojalla säädetystä laatuvaatimusten täyttämisestä vedenjakelualueella. Poikkeus voidaan myöntää, jos talousveden hankintaa ei voida muutoin hoitaa kohtuulliseksi katsottavalla tavalla ja poikkeamisesta ei aiheudu terveyshaittaa.

18 §

Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen

Talousvettä toimittavan laitoksen on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin laitos on hyväksytty.

Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä olennaisesti laajennetaan tai muutetaan taikka veden laadussa tai jakelussa tapahtuu toimitettavan talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Toiminnan muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan olennaista muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

18 §

Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty.

Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

HE 124/2016 vp

Voimassa oleva laki

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on varattava asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi hyväksymispäätöksessään antaa 20 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja määräyksiä.

Ehdotus

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus tiedoksi niille *aluehallintovirastoille*, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja *kuntien terveydensuojeluviranomaisille*, joiden *alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä*, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on hyväksymispäätöksessään nimettävä talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueet. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on annettava hyväksymispäätöksessään hakijalle 20 §:ssä tarkoitettut tarpeelliset määräykset.

(uusi)

18 a §

Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, ja muun kuin 18 §:ssä tarkoitettun talousvettä toimittavan laitoksen, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle vedenjakelualueesta 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa.

20 §

Talousveden laadun valvonta ja talousveden käyttöä koskevat määräykset

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on säännöllisesti valvottava talousvettä toimittavan laitoksen jakaman veden laatua sekä tankeissa, pulloissa tai säiliöissä myytäväksi tarkoitettun talousveden laatua.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa asettaa toiminnanharjoittajalle veden laatua koskevia tarkkailuvelvoitteita.

20 §

Talousveden laadun valvonta ja talousveden käyttöä koskevat määräykset

Talousvettä toimittavan laitoksen ja vedenkäyttäjän, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla, on huolehdittava siitä, että talousvesi täyttää 17 §:n 1 momentissa tarkoitettut vaatimukset.

Talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun

Voimassa oleva laki

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi määrätä talousveden desinfioitavaksi tai muuten käsiteltäväksi, jos sitä on pidettävä veden laadun kannalta tarpeellisena, taikka antaa veden käyttöä koskevia määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi.

Ehdotus

vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehtävä toiminnan harjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on:

- 1) hyväksyttävä 2 momentissa tarkoitettu riskinarviointi;

- 2) varmistettava, että tieto riskinarvioinnin suorittamisesta ja yhteenveto sen tuloksista ovat veden käyttäjien saatavilla;

- 3) valvottava säännöllisesti 18 ja 18 a §:ssä tarkoitettua ja elintarvikehuoneistossa käytettävän talousveden laatua;

- 4) todennettava valvontaohjelmien avulla, että terveydelle aiheutuvien riskien hallintatoimenpiteitä toteutetaan koko vedenjakeluketjussa vedenmuodostumisalueelta vedenoton, -käsittelyn ja -varastoinnin kautta vedenjakeluun, ja että hallintatoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa:

- 1) asettaa toiminnanharjoittajalle veden laatua koskevia tarkkailuvelvoitteita;

- 2) määrätä talousveden desinfioitavaksi tai muuten käsiteltäväksi, jos sitä on pidettävä veden laadun kannalta tarpeellisena;

- 3) antaa veden käyttöä koskevia määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettua riskinarvioinnista ja riskinhallinnasta sekä talousveden säännöllisestä valvonnasta, tarvittavista tutkimuksista, tiedottamisesta ja tulosten raportoinnista.

20 b §

Talousvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tämän lain nojalla hyväksyttävässä, yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä talousvettä päivässä toimittavassa laitoksessa työskentelevillä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä on laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja

20 b §

Talousvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevillä talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekeville henkilöillä on laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Voimassa oleva laki

talousvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja talousvesihygieenistä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

21 §

Talousvettä koskevat säädökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin talousveden laatuvaatimuksista, desinfiomisesta, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vaikuttavista seikoista samoin kuin talousveden säännöllisestä valvonnasta ja tarvittavista tutkimuksista. Talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista.

25 §

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja jätteitä koskevat yleiset ohjeet

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin suurten yleisötilaisuuksien jätehuollosta ja hygieenisistä järjestelyistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi ohjeita jätteiden käsittelystä, jätevesien desinfiomisesta, kuolleiden luonnonvaraisten eläinten käsittelystä sekä käymälän

Ehdotus

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja talousvesihygieenistä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

21 §

Talousvettä koskevat muut säädökset

Talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa.

25 §

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto

Suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset suurten yleisötilaisuuksien jätehuollosta ja hygieenisistä järjestelyistä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rakentamiseen liittyvistä hygieenistä vaatimuksista. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on ennen ohjeiden antamista kuultava muita viranomaisia tai tahoja, joiden toimintaa tai etua asia erityisesti koskee.

28 a §

Allasvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tässä laissa tarkoitussa uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja allasvesihygieenisestä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

49 b §

Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Elintarvikevirasto valvoo, että 49 a §:ssä tarkoitettut laboratoriot noudattavat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia määräyksiä. Jos laboratorio ei noudata näitä vaatimuksia, Elintarvikevirasto voi antaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskusta kuultuaan tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Jos laboratorio ei Elintarvikeviraston määräyksistä huo-

28 a §

Allasvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että *13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisessa* uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista osoittava *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että allasveden kuormituksen vähentämiseksi uima-allas- ja märkätilojen puhtaanapitoon ja siivoukseen osallistuvilla henkilöillä on riittävä tieto siitä, miten tilojen hygienia vaikuttaa allasveden terveydelliseen laatuun, ja riittävä osaaminen näiden tilojen siivoukseen ja puhtaanapitoon.

Tarkemmat säännökset testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja allasvesihygieenisestä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

49 b §

Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Elintarvikeeturvallisuusvirasto valvoo, että 49 a §:ssä tarkoitettut laboratoriot noudattavat tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Jos laboratorio toimii näiden vastaisesti, Elintarvikeeturvallisuusvirasto voi antaa *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa* kuultuaan tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Jos laboratorio ei Elintarvikeeturvallisuusviraston määrä-

Voimassa oleva laki

limatta korjaa puutteita, Elintarvikevirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen määräajaksi. Elintarvikeviraston tulee antaa määräyksiä laboratorion toiminnan korjaamiseksi tai tarvittaessa toiminnan keskeyttämiseksi tai määrääjäksi myös Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen esityksestä.

Elintarvikevirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään hyväksytyyn laboratorion nimi, yhteystiedot, arvioinnin piirissä olevat määrittämissä menetelmät ja laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

59 a §

Testi ja testaaminen

Tämän lain 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettuja testejä voivat järjestää Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymät testaajat. Testaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on 7 §:n 3 momentissa määritelty koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun sekä tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus; tai

2) joka on tutkinnon ja aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitostekniikkaan taikka talous- ja allasvesihygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Testi suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi määrätä testin laatimisesta, testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo testaajien toimintaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia

Ehdotus

yksistä huolimatta korjaa puutteita, Elintarvikevirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen määräajaksi. Elintarvikeviraston tulee antaa määräyksiä laboratorion toiminnan korjaamiseksi tai tarvittaessa toiminnan keskeyttämiseksi määrääjäksi myös *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* esityksestä.

Elintarvikevirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään hyväksytyyn laboratorion nimi, yhteystiedot, arvioinnin piirissä olevat määrittämissä menetelmät ja laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi.

Henkilötietojen keräämisestä ja tallettamisesta sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämisestä säädetään henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

59 a §

Testi ja testaaminen

Edellä 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettuja testejä voivat järjestää *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* hyväksymät testaajat. Testaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on 7 §:n 3 momentin mukainen koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun sekä tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus; tai

2) joka on tutkinnon ja aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitostekniikkaan taikka talous- ja allasvesihygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Testi suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto* voi määrätä testin laatimisesta, testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo testaajien toimintaa. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia

HE 124/2016 vp

Voimassa oleva laki

via säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa.

Testaajalla on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testaajaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Tarkemmat säännökset testaajan kelpoisuudesta ja testaajaksi hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ehdotus

säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston* kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa.

Testaajalla on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testaajaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Tarkemmat säännökset testaajan kelpoisuudesta ja testaajaksi hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Lain 20 § tulee kuitenkin voimaan vasta 27
päivänä lokakuuta 2017.*

*Tämän lain voimaan tullessa käsiteltävänä
oleviin ilmoituksiin sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleita säännök-
siä.*
